

De aard der reclame van den verkoper

<https://hdl.handle.net/1874/240809>

DE AARD
DER
RECLAME VAN DEN VERKOOPEL.

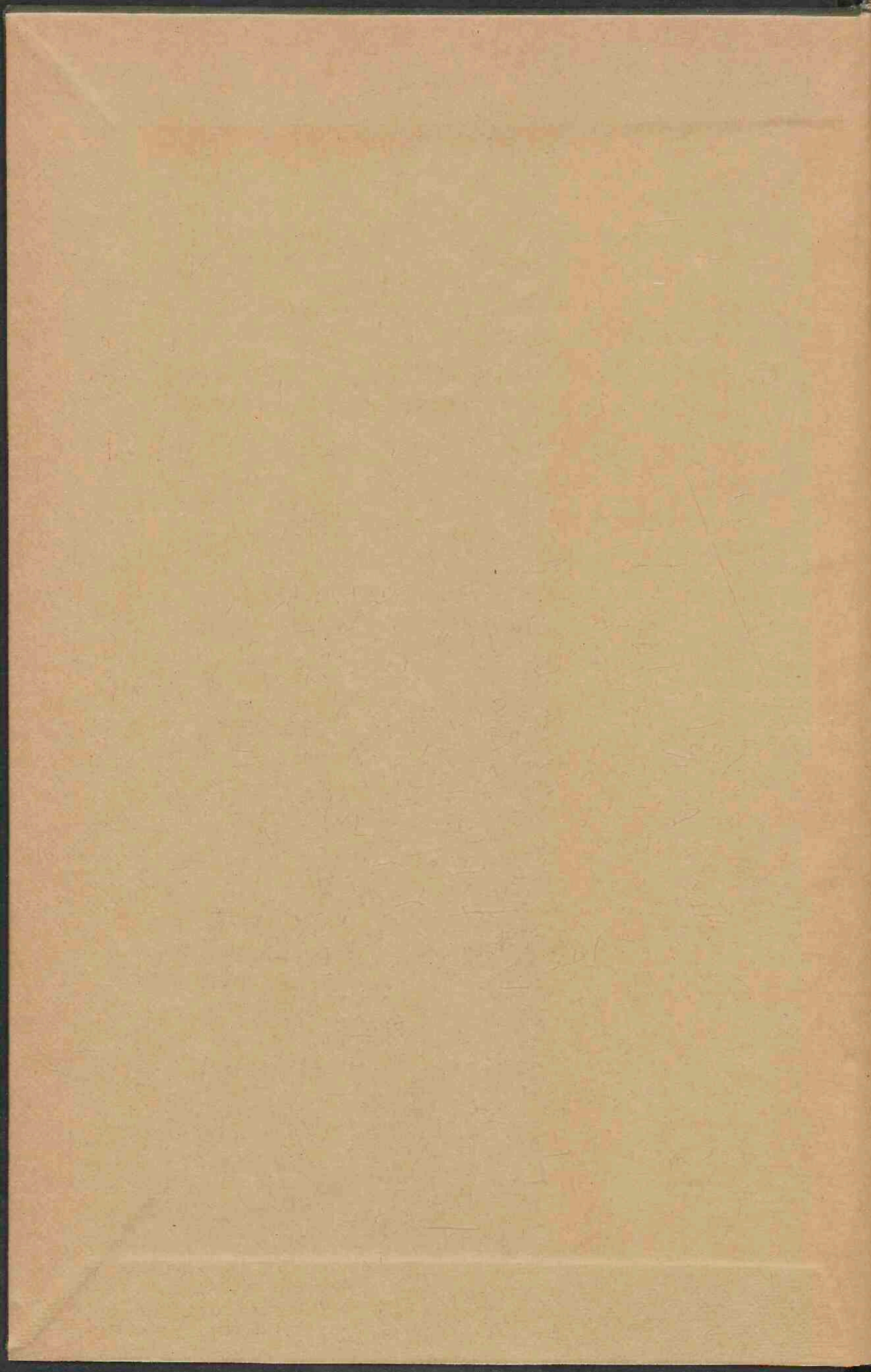

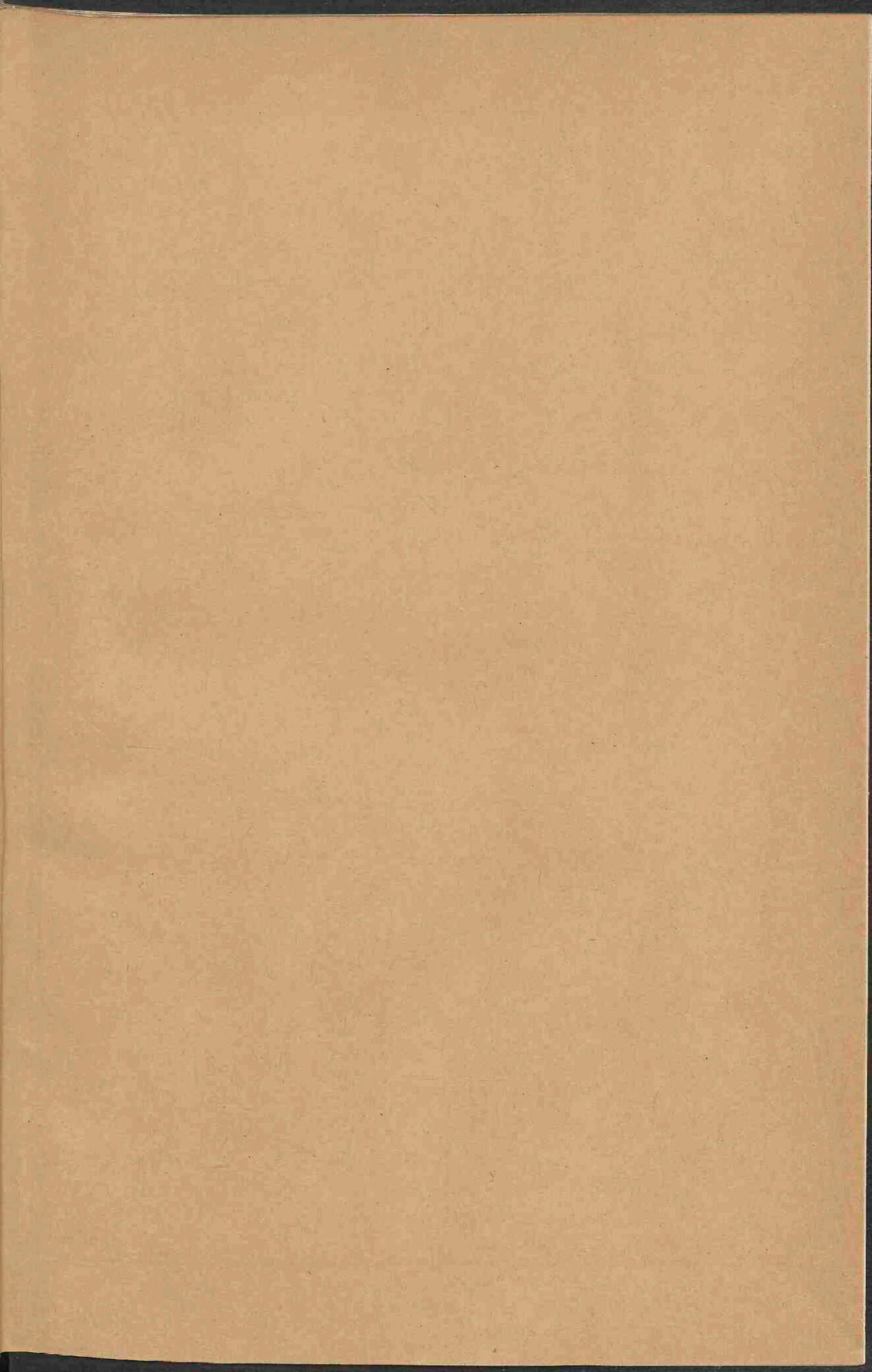
UTRECHT — 1886.
STOOMDRUKKERIJ „DE INDUSTRIE”,
J. VAN DRUTEN.

s.
ht
8

DE AARD

DER

RECLAME VAN DEN VERKOOPEL.

DE AARD
DER
RECLAME VAN DEN VERKOOPER.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

D^r. J. A. WIJNNE,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT VAN LETTEREN EN WIJBEGERTE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN DE

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag den 18^{den} Juni 1886, des namiddags te 3 uur,

DOOR

WILLEM HENDRIK HOEUFFT,

geboren te Haarlem.

UTRECHT — 1886.

Stoom Boek- en Steendrukkerij „de Industrie”.

J. VAN DRUTEN.

Aan mijne Ouders.

Bij het verlaten der Universiteit, zij het mij vergund, mijnen welgemeenden dank te betuigen aan de Hoogleeraren der Juridische Faculteit voor het onderwijs dat ik van hen heb mogen genieten; in het bijzonder aan hen, die, als voorzitters van het gezelschap „Antonius Matthaeus”, waarvan ik gedurende een tweetal jaren het voorrecht had lid te zijn, mij zoo vaak met hun tijd en kennis ten dienste stonden; ook de nagedachtenis van Prof. Mr. J. A. FRUIN, dien ik als zoodanig mocht leeren hoogschatten, zal bij mij steeds in dankbare herinnering blijven.

Niet het minst ook, wensch ik de verzekering mijner erkentelijkheid te brengen aan mijn hooggeachten Promotor, Prof. Mr. W. L. P. A. MOLENGRAAFF, voor de mij zoo ruimschoots betoonde hulp en bereidwilligheid bij het samenstellen van dit proefschrift.

Der thans 250 jarige Alma Mater ga het bij voortduring wel!

INLEIDING.

Zij, die vermeenen mochten in de volgende bladzijden een uiteenzetting of beoordeeling te vinden van alle voorschriften, die de wet voor de reclame van den verkooper gegeven heeft, zullen zich bedrogen zien.

Hetgeen in dit proefschrift wordt behandeld, laat zich in twee deelen splitsen. In het eerste deel wordt nagegaan tot welke soort van acties de reclame van den verkooper, jure constituto, behoort, in het tweede wordt de quaestie besproken of de uitoefening van het recht tot reclame de ontbinding van het koopcontract met zich sleept, ja dan neen, m. a. w. of de actie al dan niet een resolutoir karakter draagt.

Dat ik mij beperkt heb tot het beantwoorden der vraag, welk karakter de reclame van verkochte en geleverde goederen vertoont en niet ook den aard

der terugvordering bedoeld bij de artt. 242 en 243 W. v. K. of die van in commissie gegeven koopmanschappen tot een punt van onderzoek heb gemaakt, vindt zijn grond hierin, dat het niet quaestieus kan genoemd worden of de twee laatstgenoemde vorderingen een reël, een personeel dan wel een gemengd karakter dragen, terwijl over den aard van des verkoopers reclame daarentegen, de meest uiteenloopende meeningen worden verkondigd.

Is de Reclame van den Verkooper eene persoonlijke of eene zakelijke Actie?

De reclame van den verkooper, welke in ons Recht wordt behandeld in art. 1191 van het Burgerlijk Wetboek en in de artt. 230—239, 244 en 245 van het Wetboek van Koophandel, is een rechtsmiddel tot terugbekoming van verkochte en geleverde roerende goederen, wanneer de koopprijs niet betaald is

In het Burgerlijk Recht is, op het voetspoor van den Code Napoleon, de uitoefening van dat recht van terugvordering door strenge voorschriften eng beperkt, terwijl in het Handelsrecht diezelfde bepalingen een veel ruimere toepassing vinden; ja zelfs is, in geval de koper in staat van faillissement verkeert, een van de voorwaarden waarop van dat recht kan worden gebruik gemaakt, namelijk dat de verkoop

zonder tijdsbepaling moet zijn gesloten, geen vereischte meer.

Onze reclame, bepaaldelijk die in zaken van koop-handel, is door den Wetgever met groote uitvoerigheid geregeld, wat nochtans niet heeft kunnen beletten dat de vraag, tot welke soort van acties zij naar ons hedendaagsch recht moet gebracht worden, een zeer betwiste is gebleven.

Alvorens echter tot de behandeling dezer quaestie over te gaan, zal ik eerst in korte trekken aanduiden, wat de denkbeelden waren, die de leden der Staten-Generaal en de Regeering omtrent het recht tot reclame koesterden, toen dit in de Tweede Kamer op verschillende tijdstippen een punt van bespreking uitmaakte.

Bij de beraadslagingen over de verschillende ontwerpen van den 18^{den} titel van het Burgerlijk Wetboek, heeft men over het recht van reclame bijna niet van gedachten gewisseld¹⁾; door de plaatsing evenwel van dat recht in den titel „van bevoorrechte schulden”

¹⁾ VOORDUIN ten minste, in zijn werk „Geschiedenis en Beginselen der Nederlandsche Wetboeken”, deel 4 blz. 328 v. v. meldt geen beschouwingen.

schijnt men het algemeen te hebben beschouwd als een *privilege* van den verkooper. — In zijn korte aantekening op art. 1191 vermeldt VOORDUIN ¹⁾, dat bij de nieuwe redactie van den Titel in 1834, werd voorgesteld om den termijn van *dertig* dagen te stellen in de plaats van dien van *acht* dagen, zooals in art. 1224 van 't Wetboek van 1830 gelezen werd. Als motief dier voordracht had de Regeering reeds in 1825 opgegeven „dat men den termijn tot reclame van *om gereed geld* verkochte voorwerpen, tot *dertig* dagen had verlengd, ten einde dien termijn in overeenstemming te brengen met hetgeen te dien opzichte bij het Nederlandsche Wetboek van Koophandel (art. 232 al. 2) voorkomt. Hierdoor (zeide de Regeering) zal die stof zoo in het *burgerlijke* als in het *commercieele*, naar *dezelfde* regelen worden behandeld, terwijl er geene overwigtige reden bestond, om *in hetzelfde geval* een onderscheid in den termijn vast te stellen.”

Men voegde er bij dat door die verandering dan ook art 1226 Wetb. van 1830 zou kunnen wegvallen luidende: „Door de *vorenstaande bepalingen* ²⁾ wordt

¹⁾ t. a. p. blz. 385.

²⁾ nl. de tegenwoordige artt. 1190—1192.

geene verandering toegebracht aan de wetten en gebruiken van den koophandel opzigtelijk geregtelijke terugeisching of *reclame*," hetgeen in 1833 door de 4de afdeling reeds wenschelijk was geoordeeld, die naar aanleiding van dit artikel gezegd had: »Toen het Fransche burgerlijk wetboek gemaakt werd, was zulk eene bepaling noodzakelijk, omdat deszelfs invoering *op zich zelve*, en *zonder die van een wetboek van koophandel geschiedde*, en men behoorde aan te duiden, dat, *benevens het burgerlijk wetboek*, de oude verordeningen wogens de reclame in zaken van koophandel bleven bestaan. Met een *gelijktijdig* wetboek van koophandel, zou men dit artikel overbodig achten; welligt zelfs nadelig, omdat het art. 1225,¹⁾ waaraan niet gederogeerd wordt, in het commercieële bij handels-reclames toepassing zou kunnen vinden."

Zoo weinig nu als de discussies bij art. 1191 voor ons opleveren, zoo veel dragen de debatten, gevoerd naar aanleiding van de behandeling der reclame in zaken van koophandel, er toe bij om ons een denkbeeld te geven van de meening der wetgevende macht.

¹⁾ thans art. 1192.

De heer DUCKMEESTER, lid der commissie van redactie, die het in 1826 voorgedragen ontwerp verdedigde, zeide o. a. »En men zegge niet dat dit recht ¹⁾ voor den koopman overtollig zoude zijn, daar in de wederzijdsche verbindende contracten de ontbindende voorwaarde altijd voorondersteld wordt, en hij dus tot ontbinding van den verkoop ageeren, en daardoor zijn verkochte koopmanschappen terug bekomen kan;— immers, wanneer de verkooper dien weg moet inslaan om zijne verkochte en geleverde koopmanschappen terug te bekomen, zouden dezelve bedorven, verminderd, verdonkerd of vervreemd kunnen zijn, vóór dat de regter de ontbinding van het contract uitgesproken had;— trouwens, de regtsvordering tot ontbinding van den verkoop, is slechts eene personeele actie, en geeft geene zekerheid aan den verkooper,— terwijl de reclame een reële actie is, welke vergezeld gaat met een arrest” enz.

De heer NICOLAÏ bestreed het ontwerp en verzette er zich in de eerste plaats tegen, dat reclame zou

---

¹⁾ nl. van reclame.

worden toegelaten, wanneer de goederen in hoeveelheid verminderd waren, omdat hij vreesde dat dan de kleinste hoeveelheden koopmanschappen aanleiding tot terugvordering zouden geven en het bewijs hunner identiteit zeer moeilijk te leveren zou zijn, maar voornamelijk kwam hij toch op tegen het toestaan der reclame *buiten faillissement*. „Il me semble”, sprak hij, „que pareille extension offre une superfétation en droit, qu'on ne doit pas admettre. Je conçois que la loi vienne au secours du vendeur qui retrouve chez *l'acheteur failli* la marchandise qu'il lui a vendue, et dont il n'est pas encore payé, — c'est là le seul moyen de prévenir la perte qu'il éprouverait s'il ne pouvait revendiquer, parce que le prix de la vente ne pouvant lui être payé par la masse *qu'en proportion du dividende*, — il se trouverait donc classé parmi les autres créanciers de la faillite, et subirait la même perte que ceux-ci; — mais, *lorsque l'acheteur n'est pas en faillite*, le vendeur ne court aucun danger, — les dispositions du droit commun suffisent pour lui assurer le paiement de sa créance ou bien pour opérer la résolution du contrat, et la revendication ne donnerait lieu qu'à une disparité

bien choquante et à des résultats que la saine jurisprudence ne peut approuver”.

Insgelijks verklaarde zich de heer DONKER CURTIUS tegen de reclame buiten faillissement, maar op geheel andere gronden. Dit lid was van oordeel, dat als men in dat geval geen revindicatoir beslag kon leggen vóórdat het vonnis was uitgesproken, de reclame dezelfde werking zou hebben als de actie tot ontbinding, en dus onnoodig zou zijn, terwijl als men dit beslag wel aannam, de kooplieden elkander grooten overlast zouden kunnen aandoen zoodra er een weigering van betaling plaats had, een „refus, qui cependant ne provient pas toujours de ce qu'on ne peut on ne veut pas payer, mais souvent de ce qu'on soutient ne pas devoir et de ce qu'on n'est pas d'accord. Et voilà donc une large voie ouverte au vendeur, pour réclamer ses marchandises au lieu de paiement, dès qu'il le trouve préférable et de les saisir — revendiquer aussitôt que l'acheteur persiste à refuser le paiement, quoique ce refus soit dû, — non pas à sa déconfiture, mais à ce qu'il soutient de bonne foi qu'il ne doit pas, ou qu'il ne doit pas autant, ou qu'il peut opposer compensation, et s'il faut démêler

*Legg. wel buiten
faill. van wege
de revindicat.*

tous ces moyens de défense *avant l'admission de la saisie*, on détruit tout l'effet qu'on veut donner à la revendication.

Meer behoeft ik hier, naar ik meen, niet bij te voegen, om aan te toonen dat bij de behandeling der reclame in zaken van koophandel op de leden der Tweede Kamer het „zooveel hoofden zooveel zinnen” ten volle toepasselijk was.

De quaestie, tot welke soort van acties onze hedendaagsche reclame moet gebracht worden, leidt allereerst tot de vraag, wat men onder eene actie heeft te verstaan. Het antwoord hierop moet de wetenschap ons geven, want de wet bewaart op dit punt een volkomen stilzwijgen. Prof. Mr. R. VAN BONEVAL FAURE ¹⁾ geeft aan de actie de volgende, ongetwijfeld zeer juiste, definitie: „Onder rechtsvordering of actie verstaat men het rechtsmiddel, waardoor iemand de tusschenkomst des rechters tegen een bepaald persoon inroept om dezen tot erkenning van een beweerd recht en tot voldoening van hetgeen hij schuldig is

¹⁾ Zie „Het Nederlandsche Burgerlijke Procesrecht” door Mr. R. VAN BONEVAL FAURE. Deel I blz. 203.

te noodzaken". Aldus gesteld, omvat de definitie zoowel de formeele als de materiële beteekenis. Het spreekt van zelf, dat we hier met de laatste beteekenis te doen hebben en niet met de proces-sueele handeling, waardoor iemand *in den vorm* bij de wetten op de rechtspleging voorgeschreven, zijne tegenpartij voor den rechter doet roepen tot het doel in bovenstaande definitie omschreven ¹⁾, want 't komt hier slechts aan op 't bepalen van het karakter onzer rechtsvordering, waarna de vorm, waarin zij zich openbaart, zich gemakkelijk in 't Wetb. van Burgerlijke Rechtsvordering laat aanwijzen. In materiëlen zin nu, is een actie de *rechtelijke mogelijkheid* om een recht op de zoeven vermelde wijze te doen gelden ¹⁾, „das Recht" zooals UNGER ²⁾ zegt „die richterliche Hülfe zur Durchsetzung des Rechts selbständig in Anspruch zu nehmen, also das Recht zu klagen, welches der prozessualischen Klaganstellung vorausgeht".

Onze wet spreekt van de acties in art. 129 van

¹⁾ FAURE t. a. p. blz. 204.

²⁾ Dr. JOSEPH UNGER: „System des österreichischen allgemeinen Privatrechts". Deel II blz. 351.

't Wetb. van Burg. Rechtsvord. en noemt daarvan drie categorieën, namelijk de persoonlijke, de zakelijke en de gemengde, welke zij als volgt omschrijft:

„De persoonlijke rechtsvordering is dezoodanige, welke tot onderwerp heeft de vervulling eener persoonlijke verbindtenis, uit overeenkomst of uit de wet voortvloeiende.

De zakelijke rechtsvordering is dezoodanige, waarbij de eigendom van eene zekere en bepaalde zaak, of wel eenig ander zakelijk recht geëischt wordt.

De gemengde rechtsvordering is dezoodanige, welke tegelijk persoonlijk en zakelijk is, te weten:

De vordering tot verkrijging eener erfenis;

Die tot boedelscheiding;

Die tot deeling van gemeenschap;

Die tot afpaling van bij elkander gelegene erven”.

't Is noodzakelijk, dit artikel van historische zijde te bezien, omdat het voor de beantwoording van de door mij gestelde vraag van overwegend gewicht is.

In het Wetboek, zooals het oorspronkelijk was aangenomen, kwam dit artikel niet voor. Toen men echter, vóórdat tot de invoering werd overgegaan, de wet in 1828 nog eens herzag, vond men in het

ontbreken der omschrijving van de rechtsvorderingen een lacune, omdat men, nu eenmaal de rechterlijke competentie in persoonlijke, zakelijke en gemengde onderwerpen geregeld was, het doelmatig oordeelde, dat de aard en natuur dier verschillende rechtsvorderingen bepaald werd. Om hieraan gevolg te geven werd een ontwerp ingediend, dat gelijkloidend was met het tegenwoordig artikel wat de twee eerste alinea's betrof, doch voor de derde soort van acties deze lezing had: „De gemengde rechtsvordering is de zoodanige, welke te gelijkertijd persoonlijk en zakelijk is; zoo als de vordering tot verkrijging eener erfenis, die tot scheiding en deeling, of om bij elkander gelegen erven te scheiden en anderen”. ¹⁾ Zeer veel verschil van meening heerschte in de Tweede Kamer ten aanzien van dit ontwerp. Daar was een afdeeling die deze definitiën onnoodig vond „als bekend bij alle leerlingen in het recht”, zooals zij vrij zonderling motiveerde, alsof niet juist de vraag, wat men onder deze rechtsvorderingen te verstaan had, op zeer ver-

¹⁾ Zie J. VAN DEN HONERT THz. „Handboek voor de Burgerlijke Rechtsvordering in het Koninkrijk der Nederlanden”, blz. 256.

schillende wijze beantwoord werd. Een andere afdeeling, die het nut dier bepalingen niet inzag, maakte vooral groot bezwaar tegen de definitie der gemengde rechtsvorderingen, welke, naar hare meening, den toets der nauwkeurigheid waarschijnlijk niet zou kunnen doorstaan. Ook waren vele leden van oordeel, dat het geheele artikel moest worden weggelaten, omdat definities in eene wet eigenlijk niet thuis behooren, daar zij in den regel meer een tal van moeielijkheden dan wel verduidelijking ten gevolge hebben; men zou het daarom beter vinden wanneer zij bleven op het gebied der rechtsleer. Andren daarentegen waren er, die niet slechts de voorgestelde definities zeer nuttig achtten, maar zelfs haar aantal aanmerkelijk wilden uitbreiden, overtuigd als zij waren, dat dergelijke omschrijvingen, bij twijfel omtrent de toepasselijkheid van eene wetsbepaling, den rechter het juiste spoor zouden doen vinden. Belangrijker nog zijn enkele bedenkingen die de zevende afdeeling destijds opperde. Deze, die insgelijks de opneming der gemelde bepalingen in de wet niet wenschelijk vond, gaf als haar gevoelen te kennen, dat de eerste definitie niet nauwkeurig, of liever niet

volledig was, „want de vordering in regten van *roerend goed is eene persoonlijke rechtsvordering*, en het onderwerp van die rechtsvordering kan intusschen geheel iets anders zijn dan de vervulling eener persoonlijke verbindtenis, bij voorbeeld: degeen welke een paard terug vordert, hetwelk hem ontstolen is of hetwelk hij verloren heeft, stelt eene persoonlijke rechtsvordering in welke niet tot onderwerp heeft *de vervulling eener verbindtenis* in den zin, welke aan dat woord gewoonlijk wordt gegeven; bij dit eerste gedeelte behoorde alzoo te worden gevoegd *of de vordering van roerend goed.*”¹⁾).

Dit vooropgesteld zijnde, was in de oogen dezer afdeeling de definitie van zakelijke rechtsvorderingen natuurlijk ook niet juist, omdat de terugvordering van den eigendom van een paard wel een terugvordering was van eene zekere en bepaalde zaak, maar om bovenstaande reden toch niet tot de zakelijke rechtsvorderingen behoorde.

Voorts vond men, dat het onderscheid tusschen persoonlijke en zakelijke rechtsvorderingen, daar waar

¹⁾ v. D. HONERT t. a. p. blz. 257.

het betref roerend goed, volstrekt geen nut had, omdat dit onderscheid alleen belangrijk kon heeten voor het bepalen der rechterlijke competentie en reeds als regel gold, dat de vordering van roerend goed in allen gevalle moest worden ingesteld voor den rechter der woonplaats van hem, in wiensbezit het zich bevond.

Ten slotte werd nog opgemerkt: »Volgens art 58 N°. 2 der wet van 18 April 1827 ¹⁾ worden *persoonlijke rechtsvorderingen* gelijk gesteld met die, roerende goederen betreffende, of die, welke strekken tot terugvordering van roerend goed, en het N°. 3 van datzelfde artikel beschouwt als *zakelijke rechtsvorderingen*, geene anderen dan die waarvan het onderwerp is de terugvordering van eenig onderwerp een jaarlijksch inkomen opleverende; zulks is echter bij roerend goed zeldzaam het geval; de afdeeling verlangt dus dat na de woorden *van eene zekere en bepaalde zaak*, welke in het tweede gedeelte voorkomen,

---

¹⁾ Art. 54 der tegenwoordige wet op de Rechterlijke Organisatie.

worde bijgevoegd, *onroerend of als zoodanig beschouwd wordende*"¹⁾).

De regeering antwoordde op deze onderscheidene bedenkingen het volgende:

„Men erkent in het algemeen dat het geven van *noodeloze* definitiën behoort te worden vermijd, doch men vermeent, dat de onderwerpelijke hare nuttigheid hebben, en zulks te meer aangezien juist eene aanmerking in *de zevende afdeeling* gemaakt, dat namelijk de revindicatie van een roerende zaak geen *zakelijke* rechtsvordering zoude zijn, de noodzakelijkheid van definitiën te deze schijnt aan te duiden, daar toch die opvatting waarlijk eene dwaling is. Hieruit blijkt dan ook hoe gewichtig het zij dat de wetgever zich verklaart, wat hij door *persoonlijke, zakelijke* en *gemengde* regtsvorderingen verstaat, want deze definitiën strekken niet, om de bevoegde regtsmagt aan te duiden, welke van die verschillende actiën moet kennis nemen, hetgeen bij de manier van procederen en de wet op de rechterlijke organisatie is geschied; maar zij zijn noodzakelijk omdat in het *burgerlijk* regt, geschil

---

¹⁾ v. D. HONERT t. a. p. blz. 257.

zoude kunnen ontstaan, wat de wet door een *zakelijk* recht bedoelt; bij voorbeeld: Wanneer men bij een legaat aan een anderen zijne zakelijke regten nalaat.

Tot verdediging der definitie zelve thans overgaande, gelooft men, dat *de zevende afdeling* heeft misgetast, wanneer zij vermeent, dat in *het eerste lid* van het artikel van *de mobiliare actie* moest worden gehandeld, en *het tweede lid* tot *onroerende zaken* beperkt; omdat door eene personele actie alleen verstaan wordt het vervullen eener personele verbindtenis, zoo als het betalen eener schuld, het vergoeden van veroorzaakte schade enz.

Maar tot *zakelijke* regten en regtsvorderingen behoort noodwendig en onmisbaar, de revindicatie van een onderwerp, de teruggave van een *depositum* en andere van dien stempel, en men zal alleen behoeven in te zien N°. 3 van art. 58 der wet van 18 April 1827 ¹⁾, om zich te overtuigen, dat men ook eene reële regtsvordering kan hebben op *roerende* zaken.

Om die reden heeft men in de wet op de burgerlijke regtsvordering de *persoonlijke* van de *mobilaire* zaken

---

¹⁾ art. 54 R. O.

onderscheiden, en hoezeer de kennisneming van beiden aan denzelfden regter is opgedragen; neemt zulks echter niet weg, dat zakelijke regten zich onderscheiden, in *roerende* en *onroerende*''.¹⁾

De gevoerde debatten hebben geen verandering gebracht in het ontwerp, dat den 15den Mei 1829 tot wet is verheven. Het laatste gedeelte is echter na eenige jaren onderworpen geworden aan eene herziening, welke ten gevolge had, dat bij de wet van 10 Mei 1837 de tegenwoordige redactie is aangenomen. In de memorie van toelichting had de regeering als reden voor deze verandering opgegeven, dat „de gemengde rechtsoverdrachten niet nauwkeurig genoeg beschreven waren, als zich bepalende tot de vier onderwerpen aldaar genoemd, welke meerderen schijn hadden van als voorbeelden te zijn aangehaald, waarom men zulks had verduidelijkt”.²⁾

De gevoerde discussies brengen een zonderlingen indruk te weeg, want zij bewijzen genoegzaam, dat men zich geen duidelijke voorstelling maakte van

¹⁾ v. D. HONERT, t. a. p. blz. 257 en 258.

²⁾ v. D. HONERT, t. a. p. blz. 258.

de begrippen, die men in de wet wenschte te zien opgenomen. Deze bedoeling is evenwel duidelijk, dat het laatste gedeelte limitatief moet worden opgevat. Maar hoe is het met de twee eerste gedeelten? Moeten tot de persoonlijke en de zakelijke acties alle rechtsvorderingen gebracht worden met uitzondering van de vier gemengde? Men zou dit allicht meenen, omdat er bij de debatten van geen andere soorten van acties sprake was, maar aangezien noch de Regeering noch de tweede Kamer, zooals ik zoeven opmerkte, een helder denkbeeld scheen te hebben van hetgeen onder die acties behoorde te worden verstaan, mag men dit niet uit het artikel afleiden. Het tegendeel schijnt dan ook waar te zijn. Immers wanneer wij de beide eerste alinea's van art. 129 nauwkeurig beschouwen, dan zien wij dat de persoonlijke rechtsvordering moet worden ingesteld wanneer men eene persoonlijke verbintenis wil doen vervullen, m. a. w. wanneer men uit een verbintenis wil ageeren, en dat met de zakelijke actie de eigendom of eenig ander zakelijk recht geëischt wordt, dus in geval men een zakelijk recht wil gehandhaafd zien. Er wordt hier dus slechts gesproken van zakelijke

rechten en verbintenissen, die juist te zamen uitmaken één der twee categorieën, waarin alle rechten zonder onderscheid verdeeld worden, nl. de vermogensrechten. Daarom geloof ik, dat er gegronde reden bestaat om te veronderstellen, dat aan de andere hoofdsoort, de familierechten, in 't geheel niet is gedacht.

Heeft dus art. 129 Rv. alleen betrekking op vermogensrechtelijke vorderingen, dan moet, jure constituto, de reclame, welke zeer zeker het uitvloeisel is van een vermogensrecht, ook tot één der acties van dat artikel behooren, en wel of tot de persoonlijke of tot de zakelijke omdat gelijk uit de geschiedenis blijkt, (de wet eene enuntiatieve opvatting van het bepaalde aangaande de gemengde rechtsvorderingen niet toelaat. Maar onder welke van beide categorieën moet zij gerangschikt worden? Ziedaar de vraag.

Waar de historie ons niet te hulp kan komen om een juist denkbeeld te verkrijgen van den zin der definities in de twee eerste alinea's van art. 129 vervat, daar is 't de wetenschap die ons te dien opzichte belangrijke diensten bewijst. Geheel sluit ik mij aan

bij het gevoelen van Mr. van Boneval Faure, die in een hoogst interessant opstel, getiteld „Over het begrip van persoonlijke en van zakelijke rechtsvordering” ¹⁾ op korte, heldere wijze heeft uiteengezet, wanneer of een actie persoonlijk of zakelijk is, m. a. w. waardoor de aard eener actie bepaald wordt. De schrijver behandelt dit punt naar aanleiding van de vraag of de vordering van den eigenaar tegen den opstaller tot betaling van de bij de vestiging van het recht van opstal bedongen jaarlijksche uitkeering eene zakelijke of eene persoonlijke rechtsvordering is ²⁾ en doet vooraf het beginsel uitkomen, dat onze wetgeving in art. 129 heeft aangenomen. Hij zegt het volgende:

„Ik meen bij de behandeling der gestelde vraag op den voorgrond te mogen stellen, dat het persoonlijk of zakelijk karakter eener rechtsvordering uitsluitend afhankelijk is van den persoonlijken of zakelijken aard van het recht, waaruit de vordering voortvloeit, dat

¹⁾ Zie Nieuwe Bijdragen voor Rechtsgel. en Wetgev. Deel 8 (1882) blz. 154 v. v.

²⁾ Zie het Arrest van den Hoogen Raad van 30 Dec. 1881, waarbij het zakelijk karakter is aangenomen.

zij bestemd is te beschermen of te handhaven. De aard van het zakelijk recht zal nu wel medebrengen, dat in den regel de daaruit voortvloeiende vordering eene algemeene werking heeft, d. i. tegen ieder derde kan worden ingesteld, gelijk de aard van het persoonlijk recht medebrengt, dat in den regel de daaruit voortspruitende vordering alleen tegen een bepaald verbonden persoon kan worden ingesteld: deze gevolgen uit den aard van het recht voortvloeiende zijn echter *gewone* geen *absoluut noodzakelijke* gevolgen en daarom mag de vervolgbaarheid van een recht tegen derden niet tot de zakelijke natuur der rechtsvordering evenmin als tot de zakelijke natuur van het recht doen besluiten, gelijk ook de beperkte vervolgbaarheid tegen bepaalde personen niet mag doen besluiten tot den persoonlijken aard van de vordering of van het recht".

„Wanneer art. 129 dan bepaalt”, vervolgt Mr. FAURE iets verder, „dat de persoonlijke rechtsvordering tot onderwerp heeft de vervulling eener persoonlijke verbintenis, dan is het duidelijk, dat daarmede het uit eene verbintenis voortvloeiende recht wordt gehandhaafd en dat de vordering dus daarom persoonlijk is. En wanneer volgens het tweede lid, de zakelijke

rechtsvordering gezegd wordt die te zijn, waarbij de eigendom van eene zaak of wel eenig ander zakelijk recht geëischt wordt, dan wordt daarbij ook duidelijk genoeg verondersteld, dat hij, die de vordering instelt, dit doet op grond, dat hij beweert eigendom der zaak of een zakelijk recht te hebben. De vordering is alzoo zakelijk omdat zij tot handhaving van het recht van eigendom of van een ander zakelijk recht strekt, uit een van die rechten voortvloeit".

Uit dit laatste blijkt — 't zij ter loops aangemerkt — dat de definitie van zakelijke acties onnauwkeurig is. Daarin staat toch, dat die rechtsvordering strekt om eigendom of een ander zakelijk recht te eischen, dus om iets te bekomen wat men nog niet heeft, terwijl de bedoeling is, dat zij dient tot bescherming en handhaving van een recht dat men reeds bezit.

UNGER heeft dezelfde opvatting van het karakter der rechtsvordering als Mr. FAURE en drukt zich, wat de zakelijke actie betreft, aldus uit: ¹⁾

„Die Klage ist lediglich eine Seite des Rechtes selbst: nach der Natur des Rechtes musz sich die

---

¹⁾ t. a. p. deel I. blz. 520 v.

Natur der Klage bestimmen. Da nun das dingliche Recht in der Regel ein absolutes ist, so wird auch die Klage aus demselben in der Regel eine absolute sein d. h. sie geht in der Regel gegen jeden Dritten der unser dingliches Recht nicht anerkennen will. Sowenig aber jedes Recht weil es ein absolutes ist ein dingliches ist so wenig ist jede Klage weil sie eine unbeschränkt wirkende ist eine dingliche Klage: eine dingliche Klage ist allein jene welche aus einem dinglichen Recht entspringt.

Nog zij het mij vergund hier aan te halen wat hij van de persoonlijke rechtsvordering schrijft: ¹⁾

„So wie zum Schutze des dinglichen Rechts die dingliche Klage dient, so dient zum Schutze des persönlichen Rechts die persönliche Klage (Personalklage, *actio in personam*, *actio* im engsten Sinn). Die Klage ist für das persönliche Recht von ganz besonderer Wichtigkeit, da das persönliche Recht eben nur darauf gerichtet ist, dass der Verpflichtete etwas leiste, das persönliche Recht also ohne Willen und Dazwischenkunft der verpflichteten Person nicht aus-

---

¹⁾ t. a. p. deel I. blz. 550 v.

geübt werden kann, diese Dazwischenkunft der verpflichteten Person aber, wenn sie nicht freiwillig leistet nur auf dem gerichtlichen Wege erzwungen werden kann. Nach der Natur des Rechts musz sich die Natur der Klage richten, da die Klage nur ein Ausflusz des Rechts eine Seite desselben ist. Da nun das persönliche Recht in der Regel ein relativ wirksames ist, so wird auch die persönliche Klage in der Regel nur gegen die bestimmte verpflichtete Person und deren Erben, auf welche als Repräsentanten des Verstorbenen in der Regel auch die Verbindlichkeiten übergehen angestellt werden können. So wie aber das persönliche Recht in gewissen Fällen unbeschränkt wirksam ist, so kann in diesen Fällen auch die persönliche Klage unbeschränkt gegen dritte Personen angestellt werden; sie hört aber deszhalb nicht auf eine persönliche Klage zu sein, sondern sie wird nur zu einer absolut wirksamen indem sie gegen jeden Besitzer der betreffenden Sache angestrengt werden kann".

Wil men nu nagaan of een actie zakelijk of persoonlijk is, dan moet men dus eerst weten of het recht, waaraan zij haar ontstaan te danken heeft, zakelijk of persoonlijk is. 't Is geenszins mijn voornemen om hier in

een beschouwing te treden over persoonlijke en zakelijke rechten, want niet alleen zou ik dan de grenzen, die ik aan dit proefschrift gesteld heb, verre overschrijden, maar ook vreezen mij, bij een onderwerp van dergelijken omvang en ingewikkeldheid, aan onvolledige uiteenzetting en oppervlakkigheid schuldig te maken. Daarom zal ik mij slechts bepalen tot een kort en vluchtig overzicht van de voornaamste kenmerkende eigenschappen dier beide rechten.

Onder een zakelijk recht wordt verstaan zulk een recht, waardoor de rechthebbende de onmiddellijke macht over een zaak verkrijgt. Deze *onmiddellijke* macht openbaart zich daarin, dat hij, die van zijn recht op die zaak gebruik maakt, dit doet rechtstreeks d. i. zonder afhankelijk te zijn van de medewerking eener bepaalde persoon. Hij heeft dus slechts het bestaan van zijn recht aan te toonen, om in de uitoefening daarvan door den rechter beschermd te worden; zijn tegenpartij is, door dit bewijs alleen, verplicht tot het zich onthouden van verdere betwisting of aanranding van dat recht. Maar niet alleen deze, ook ieder derde persoon, zonder onderscheid, kan genoodzaakt worden dat recht te erkennen en

te verbieden, want wanneer het daarin bestaat, dat ik *onmiddellijk* over een zaak mag beschikken (en wel op zulk een wijze als mijn titel dat veroorlooft) dan volgt daaruit, dat op alle derden de verplichting rust om mij in de uitoefening van mijn recht niet te storen. Tegenover een zakelijk recht en te gelijk hiermede, bestaat dus een negatieve verplichting aan de zijde van derden. Ieder nu, die door eene positieve handeling inbreuk maakt op mijn recht, moet ik in rechten tot erkenning mijner bevoegdheid kunnen dwingen; van daar dat een zakelijk recht tegen ieder derde vervolgbaar is of, zooals men dat noemt, een absoluut karakter draagt.

Een persoonlijk recht (gewoonlijk verbintenis genoemd) is een recht om van een bepaalde persoon een zekere praestatie te vorderen. Evenals nu een zakelijk recht niet denkbaar is zonder een zaak, zoo is ook een persoonlijk recht niet denkbaar zonder eene bepaalde persoon; bij het eerste is de zaak onmisbaar omdat zij het onmiddellijk voorwerp daarvan uitmaakt, bij het tweede is de persoon onontbeerlijk omdat zij den inhoud der verbintenis, de handeling, moet ten uitvoer brengen of nalaten. Kan

men dus zeggen, dat door het zakelijk recht zich een band vormt tusschen een persoon en een zaak, hier treft men dien band aan tusschen twee personen, want een persoonlijk recht berust op een *onmiddellijke* betrekking tot een bepaald persoon, krachtens welke die persoon verplicht is tot een positieve of negatieve handeling, tot een geven, doen of niet doen. De betrekking tot een bepaalde persoon behoort dus tot het wezen van dit recht, waaruit volgt dat de persoon tegen wien geageerd moet worden van den beginne af bekend is; juist omgekeerd derhalve als bij het zakelijk recht. Men spreekt daarom, in tegenstelling van de absolute natuur des zakelijken, van het relatief karakter des persoonlijken rechts.

Ik ben thans genaderd tot mijn eigenlijk onderwerp en zal nu trachten de vraag op te lossen of in ons recht aan de reclame een zakelijk dan wel een persoonlijk karakter moet worden toegeschreven. Ik stel mij daarbij voor, eerst na te gaan, wat verschillende rechtsgeleerden als hun oordeel hebben neergeschreven, en hen te bestrijden, waar die opinie mij toeschijnt eene onjuiste te zijn, om daarna mijn eigen bescheiden meening uit te spreken en die toe te lichten, voor

*dat kan men
niet zeggen. Er
vormt zich
een band tusschen
een persoon en
alle andere
zaken, is recht
betreffende recht
betreffende
de persoon en
niet de zaak
persoon en
zaak*

zoover zij nog niet geheel uit al het voorafgaande mocht gebleken zijn.

Mr. H. J. DUCKMEESTER, lid der commissie tot redactie der Wetboeken, in de zitting der Tweede Kamer van 14 Februari 1826 het voorgedragen ontwerp toelich-
tende, zeide o. a.: ¹⁾ „Het recht toch om koopman-
schappen *voor gereed geld* verkocht en geleverd, bij
wanbetaling te mogen reclameeren, is een gevolg van
het recht van eigendom. Want daar die verkoop
gedaan wordt op voorwaarde van dadelijke betaling,
zoo gaat de eigendom van de verkochte en geleverde
koopmanschappen niet aan den koper over, — maar
blijft bij den verkoper, bijaldien aan die wezenlijke
voorwaarde van het contract, niet voldaan wordt.
Dit beginsel is algemeen en geldt zoowel in burger-
lijke als in commerciële handelingen, zoowel *buiten*
faillissement als *in geval van hetzelfde*”.

Mr. J. G. KIST ²⁾ is van dezelfde meening, die,

¹⁾ Zie VOORDUIN, „Geschiedenis en Beginselen der Neder-
landsche Wetboeken” deel IX blz. 28.

²⁾ Mr. J. G. KIST, „Beginselen van Handelsregt volgens
de Nederlandsche wet”, 2de druk, derde deel, blz. 47 v.v.

uitgaande van het feit, dat in het Romeinsche Recht de eigendomsoverdragende kracht der traditio afhankelijk was gemaakt van de betaling van den koopprijs en deze regel ook in ons vroeger recht als geldend beschouwd werd, tot het besluit komt, dat die bepaling den grondslag heeft geleverd voor onze reclame, en daarom de actie een zakelijke noemt, gegrond op het recht van eigendom. „De reclamant” vervolgt hij, „vraagt geene ontbinding van het contract, dat kan hij doen bij eene andere actie, zelfs na gereclameerd te hebben. Hij vordert de goederen, die hij verkocht en geleverd heeft, terug, alsof hij eigenaar ware, bij zakelijke actie, bij beslag. De wet kent hem dus een *zakelijk recht* op die goederen toe en gaat dus uit van het Romeinsch-regtelijke beginsel, dat de eigendom van de verkochte en geleverde zaak niet overgaat vóór de betaling. Vandaar dan ook de bepalingen van Art. 239 Wh. v. Kh. en van Art. 578 Cod. de Co. Betaling van den koopprijs maakt het eigendom volkomen, doet het recht van reclame vervallen. De koper kan dus het gekochte behouden, „mits aan den verkooper voldoende den koopprijs.”

Mr. DUCKMEESTER grondt zijn bewering dus hierop, dat de verkoop voor gereed geld gedaan wordt op voorwaarde van dadelijke betaling. Dat dit zoo is, blijkt uit niets. Een zoodanige conditioneele levering wordt nergens in onze wet gehuldigd. Art. 639 B. W. zegt dat eigendom wordt verkregen door opdracht of levering, en bij de ontwikkeling der rechtsregelen omtrent de levering in de artt. 667—671 wordt nergens onderscheid gemaakt tusschen definitieve of conditioneele levering. Wanneer wij na lezing van art. 670 B. W. den titel over de reclame in het Wetboek van Koophandel opslaan, dan zien wij daar ten opzichte van de levering geen afwijkende bepalingen. Ten slotte zegt art. 1495 B. W., dat de eigendom van het verkochte goed niet eer tot den koper overgaat dan nadat de levering daarvan geschied is, overeenkomstig artikel 667, 668 en 671. De bewering van Mr. DUCKMEESTER is dus, mijns inziens, willekeurig en onjuist.

Ook Mr. KIST heeft ongelijk wanneer hij zegt, dat onze wet het Romeinschrechtelijke beginsel heeft aangenomen. De regel „Venditae vero res et traditae non aliter emptori acquiruntur, quam si is pretium

solverit vel alio modo ei satisfaccrit," ¹⁾ wordt noch in ons Wetboek noch in den Code Civil aange-
 troffen, waaruit dus volgt, dat onze wet met deze leer
 gebroken heeft, hetgeen trouwens uit hetgeen hier-
 boven door mij omtrent de levering gezegd is, reeds
 is gebleken. De eigendom is en blijft volkomen
 door de levering, onverschillig of de koopprijs betaald
 is of niet, doch zoodra die is voldaan, is vervallen *de*
reclame d. i. een bijzonder rechtsmiddel dat de wet
onder de bepaalde omstandigheden den verkooper geeft
om binnen 30 dagen na de levering — zoo nog geene
betaling gevolgd is — de goederen van den eigenaar
te kunnen terugvorderen. Door de betaling beschermt
 dus de eigenaar zich zelf tegen eene mogelijke instel-
 ling en toewijzing der reclame, evenals hij zich daar-
 door beschermt tegen de resoluteire actie. Het
 beroep op art. 239 K. bewijst niets, want daaruit
 blijkt volstrekt niet, dat de eigendom niet is overge-
gaan. Dit artikel moet beschouwd worden in verband
 met art. 853 K. waar staat dat de roerende goederen,
 in den boedel aanwezig (namelijk die, welke den

¹⁾ § 41 Inst. de rerum divisione. *II 484*

failliet toebehooren) in het openbaar enz. zullen worden verkocht, of ook wel onder de hand, wanneer dit in het belang der gezamenlijke schuldeischers is. De verkoop nu, hetzij in 't openbaar hetzij onder de hand, geschiedt altijd in 't belang der gezamenlijke schuldeischers, en juist omdat het hun voordeelijker kan zijn dat de bedongen koopprijs betaald worde dan dat de goederen worden teruggegeven (b. v. wanneer de waarde daarvan gestegen is) is aan de bewindvoerders het vermogen toegekend, de teruggevorderde koopmanschappen voor den boedel te behouden, om die daarna volgens art. 853 te verkoopen.

MR. H. TROSTORFF¹⁾ noemt „de reclame buiten twijfel eene zakelijke regtsvordering, (niet slechts personalis in rem scripta) waarbij hij, die roerende zaken verkocht en geleverd, en alzoo derzelver eigendom heeft overgedragen, bij wanbetaling van den koopprijs, gefingeerd wordt eigenaar gebleven te zijn, en als zoodanig bevoegd om dezelve terug te eischen.

---

¹⁾ Mr. H. TROSTORFF „over reclame of terugvordering in zaken van koophandel” Diss. Leiden 1861 blz. 27.

De reclame is dus eene zakelijke regtsvordering, omdat zij strekt om een zakelijk regt, dat men gefingeerd wordt behouden te hebben, te doen gelden".

Hier hebben wij eene geheel nieuwe leer; de eigendom is overgedragen, maar omdat de koper nog niet betaald heeft, wordt de verkooper op nieuw als eigenaar beschouwd en heeft daarom een zakelijke actie "een min of meer uitgebreid recht van revindicatie, welk beperkt recht van terugvordering wij reclame noemen" gelijk de heer TROSDORFF, op eene andere plaats¹⁾ schrijft.

Vernuftig gevonden! zoo vernuftig, dat ik gaarne deze stelling verdedigd zag. Maar alle toelichting ontbreekt; 't is of de schrijver zelf gevoeld heeft, dat hij zich hier op glad ijs waagde. 't Is inderdaad zeer gemakkelijk om zijne toevlucht tot eene fictie te nemen, wanncer men geen middel ziet om de zaak op eene andere wijze uit te leggen, maar dit rechtvaardigt daarom de fictie nog niet. In het Recht moet men met ficties zeer omzichtig te werk gaan;

---

¹⁾ Blz. 60 t. a. p.

het gaat niet aan deze willekeurig te vermeerderen.

Op die wijze zou men het geheele recht kunnen omverwerpen, want niets ware dan eenvoudiger om, als men een struikelblok ontmoette, een fictie op te werpen, die geschikt bevonden werd om daarmee zulk een hinderpaal te boven te komen. Wil men het gebouw der rechtswetenschap in stand houden, dan wachte men zich de fundamenten te ondermijnen, en dit zou inderdaad geschieden wanneer men toeliet, dat de rechtsbeginselen, die gegrondvest zijn in het rechtsbewustzijn van het volk, en door de rede tot een geheel systeem worden ontwikkeld, aangetast en vervangen werden door andere, die, als op geen wezenlijken grondslag steunende, het gebouw der rede niet zouden kunnen schragen.

De PINTO ¹⁾ spreekt „van een bijzonder regt, een soort van zakelijk regt op het goed zelf, reclame, revindicatie of terugvordering genaamd,” dat de wet aan den onbetaalden verkooper toekent.

De schrijver verwart hier het recht met de vorde-

---

¹⁾ Mr. A. DE PINTO. „Handleiding tot Wetboek van Koophandel”, 2de druk, 2de ged. blz. 184.

ring en schijnt door te spreken van *een soort* van zakelijk recht zelf in twijfel te verkeerem omtrent den aard van het recht tot reclame; want wat beteekent dat? Een soort van zakelijk recht is geen zakelijk recht. 't Is zeer quaestieus bovendien of men nog andere zakelijke rechten kan vestigen dan de in het Wetboek erkende. Welke rechten men op zaken kan hebben, wordt gezegd in art. 584 B. W. alwaar men een zoodanig recht, als Mr. DE PINTO wil, te vergeefs zal zoeken, maar aangezien dit artikel niet volledig is, omdat het van enkele rechten, die de wet zelf als zoodanig qualificeert (b. v. opstal, erfpacht) geen gewag maakt, mag men daaruit niets afleiden dat zou kunnen pleiten óf voor de ruimere óf voor de engere opvatting van 't artikel. Doch al moge het waar zijn dat er meer zakelijke rechten kunnen zijn dan die, welke in het Wetboek behandeld worden, daarmede is nog niet door Mr. DE PINTO aangetoond, dat de reclame daaronder valt.

TROPLONG ¹⁾ behoort ook tot degenen, die van

---

¹⁾ M. TROPLONG „Commentaire des privilèges et hypothèques”, I. N°. 193 blz. 283 v. v.

meening zijn dat de reclame eene revindicatie is. In zijne beschouwingen over art. 2102 N°. 4. C.C. werpt hij zelf het volgende bezwaar op tegen zijne leer, »on est frappé du contraste qui paraît exister entre notre article qui semble supposer que la propriété réside, encore sur la tête du vendeur non payé, et l'art. 1583 qui déclare que quoique le prix ne soit pas soldé la propriété est acquise de droit à l'acheteur», en weerlegt dit argument aldus: »Quant à l'antagonisme qu'on relève, entre notre article et l'article 1583, il se résout en une simple exception introduite à la règle générale, en faveur d'un cas particulier. Toutes les fois qu'il n'y a pas lieu à revendication, le principe de l'art: 1583 conserve toute sa force, et notre article est loin de le renverser. En droit, rien n'est plus fréquent que de voir des exceptions arriver, pour déroger par quelque côté au principe général" ¹⁾.

Zeer zeker kan men, wanneer de wetgever een algemeen beginsel op den voorgrond stelt, doch in

---

¹⁾ Van dezelfde meening is Bédarride „Traité des faillites et banqueroutes" III. N°. 1140 blz. 191.

een ander artikel daarvan afwijkt, spreken van een uitzondering op den regel; in casu evenwel, blijkt uit de bepaling van art. 2102 No. 4 geenszins, dat we hier *noodzakelyk* mochten denken aan een revindicatie — hoewel dan eene beperkte — en dat hier dus *klaarblykelyk* zou zijn gederogeed aan art. 1583. Wanneer dit zoo ware, dan zou men ook de uitdrukkelijke bepaling verwacht hebben, dat bij roerende goederen de verkooper eigenaar bleef tot dat betaald was of dertig dagen verstreken waren.

Mr. DE MARES OJENS¹⁾ noemt de reclame insgelijks eene revindicatie. Hij beschouwt de reclame in verband met de faillissementsexecutie en zegt: „Wat voorwerp is van reclame onttrekt zich aan het faillissement bij ons krachtens den regel, die een truïsm mag heeten, dat wat geen eigendom is van den schuldenaar ook niet door zijne schuldeischers kan worden geëxecuteerd. Naar het Duitsche en Engelsche recht is deze onttrekking de toepassing eener uitzon-

---

1) Mr. J. C. DE MAREZ OJENS. „De beginselen van het hedendaagsche Faillietenrecht, naar aanleiding der „Konkursordnung für das Deutsche Reich“ van 1 Oct. 1879 bl. 13.

dering op den regel, want volgens deze beide rechten is de eigendom der gereclameerde zaak voor hem, die de reclame uitoefent en op het oogenblik dat hij het doet, verloren gegaan."

Boven heb ik reeds aangetoond, dat de onbetaalde goederen *wel* eigendom zijn van den schuldenaar, zoodat wij, evenals bij het Duitsche en Engelsche recht, ook in ons recht moeten denken aan een uitzondering op den regel dat op alle goederen, die den debiteur toebehooren, de gezamenlijke schuldeischers hunne schuldvorderingen kunnen verhalen. Iets verder zegt Mr. OJENS dat de Nederlandsche reclame een uitvloeisel is van den regel uit het Romeinsche recht „*venditae vero res et traditae* enz., en dat de artikelen, die haar regelen, de toepassing zijn van den in art. 771 K. laatste alinea, algemeen gestelden regel, volgens welken het faillissement aan de uitoefening der revindicatierechten niet in den weg staat.

Wat het eerste betreft, ik heb reeds getracht het onjuiste hiervan in het licht te stellen, maar ook tegen het tweede punt heb ik ernstige bezwaren. De artikelen toch die de reclame regelen, zijn niet slechts een toepassing van art. 771 K. laatste alinea, maar ook van de

tweede al. van dat art. luidende: „Bij eene vóór de failliet-verklaring aangevangene regtsvordering tot reclame van verkochte en geleverde goederen, naar aanleiding van den achtsten titel des eersten boeks van dit Wetboek, wordt dezelve tegen de curators voortgezet, en het vonnis ten uitvoer gelegd”, (waarop dan als laatste al. volgt: „Hetzelfde is toepasselijk op alle rechtsvordering waarbij een zeker en bepaald voorwerp, als eigendom, wordt gereclameerd”.). Immers waarom des verkoopers reclame speciaal genoemd, wanneer hiermee een revindicatierecht bedoeld werd; de wetgever zou zich dan aan tautologie schuldig maken. Uit de woorden en den zin van 't artikel blijkt m. i. duidelijk, dat wij hier met twee verschillende zaken te doen hebben. De wet onderscheidt hier twee soorten van reclame, die van verkochte en geleverde goederen en die krachtens het eigendomsrecht n.l. die van den commissiegever en anderen. Bovendien geloof ik, dat aan het woord „gereclameerd” hier niet den beperkten zin waarin reclame wordt opgevat, moet gegeven worden, maar dat het in ruimeren zin beteekent de terugvordering van den eigenaar overeenkomstig art. 629 B. W.

BRAVARD-VEYRIÈRES¹⁾ is een andere meening toegedaan. Deze rechtsgelerde, erkennende dat de reclame niet kan berusten op het eigendomsrecht van den verkooper en er dus van een revindicatie geen quacstie kan zijn, beschouwt haar als een logisch gevolg van het beginsel, dat de ontbindende voorwaarde steeds verondersteld wordt in wederkeerige overeenkomsten plaats te grijpen, wanneer een der partijen niet aan hare verplichting voldoet (art. 1184 C. C. en 1302 B. W.) en gaat zelfs zoo ver van haar een resolutoire actie te noemen.

Voor 't oogenblik zal ik hier niet op ingaan, omdat de vraag of de reclame werkelijk niets anders is dan een resolutoire actie, meer in 't bijzonder tot het tweede gedeelte van mijn proefschrift behoort.

Mr. VAN DER HOEVEN²⁾ beweegt zich mijns inziens in de juiste richting. Hij zegt: „Het bij de nieuwere

¹⁾ M. BRAVARD-VEYRIÈRES: „Traité des faillites et des banqueroutes” 2de deel blz. 533. v.v.

²⁾ Prof. Mr. M. DES AMORIE VAN DER HOEVEN: „De actie tot ontbinding van een gesloten verkoop, bij wanbetaling van den koopprijs, beschouwd in hare betrekking tot het rechtsmiddel van reclame.” In Ned. Jaarb. voor Rechtsgel. en Wetgev. Deel XI blz. 717 v.v.

bekende recht van *reclame* draagt ook den naam van *revindicatie*.¹⁾ Die naam past niet voor de zaak. *Revindicatie* kan alleen worden uitgeoefend door den *eigenaar*. Maar tot het recht van *reclame* wordt volstrekt geen *eigendom* vereischt. Wel wordt hij, die *reclame* instelt, in art. 721 *Wetb. van Burg. Rechtsv.* met den naam van *eigenaar* getiteld. Wel zegt art. 2102 N°. 4 Code Napoléon, dat de gereclameerde goederen, aan dengene, uit wiens handen zij worden opgeëischt, *niet in eigendom toebehooren*. — Maar dit alles strekt slechts te meer, om aan te toonen, hoe ver de verwarring van begrippen in deze is voortgegaan. Immers, uit andere voorschriften der Fransche en Nederlandsche Wet volgt onwedersprekelijk, dat niet hij, die de *reclame* instelt, maar dat zijn wederpartij de ware *eigenaar* is. Volgens het Fransche regt is het koopcontract, volgens het Nederlandsche is de aflevering voldoende geweest, om den eigendom over te dragen.

De *reclame* der nieuweren is dan ook geene *reële* actie, ofschoon zij dikwerf daarvoor is gehouden ge-

---

¹⁾ Zie art. 721 Rv.

worden. De aard der zaak verzet er zich tegen, dat zij onder die soort van actiën worde gerangschikt. Zij is eene louter *personeele* vordering, ofschoon dan ook eene *actio personalis in rem scripta*."

Deze laatste bepaling is te ruim, wanneer men het karakter der reclame *in 't algemeen*, zoowel voor burgerlijke als voor handelszaken, wil definieeren. Straks kom ik hierop terug; thans wil ik hen bestrijden die meenen, dat de reclamant volgens art. 721 Rv. de bevoegdheid heeft tot het leggen van *revindicatoir arrest*.

Zeer terecht heeft de Arrondissements-Rechtbank te Groningen, bij vonnis van 25 Maart 1870, ¹⁾ aangenomen, dat revindicatoir arrest alleen den eigenaar is toegestaan; daarbij heeft zij zich laten leiden door de volgende alloszins juiste overweging:

„O. dat de eisch ten principale strekt tot vanwaarde-verklaring van het door den eischer gelegd revindicatoir beslag, en zulks op grond van art. 721 B. Rv., met last, dat de in beslag genomen voorwer-

---

¹⁾ Zie Weekblad van het Recht N°. 3234.

pen aan hem eischer, als zijne eigene goederen, zullen worden overgegeven;

O. dat bij evengemelde wetsbepaling alleen aan den eigenaar recht is gegeven tot zoodanig beslag, door welke uitdrukkelijke bepaling alle recht tot zoodanig beslag voor elk ander belanghebbende formeel is uitgesloten;

O. dat deze beschouwing te meer klemmt, naar dien bij het oorspronkelijk wetsontwerp van 1830, uit wijziging waarvan later art. 721 B. Rv. is ontstaan en vastgesteld, het recht tot zoodanig beslag was gegeven aan al degenen, die recht tot reclame of revindicatie hebben; terwijl de nu als niet geldende bepaling dat recht alleen tot een eigenaar, in voege als breeder daarbij aangewezen, heeft beperkt;

De verkooper, als zijnde geen eigenaar, kan dus niet gebruik maken van art. 721 Rv. Het schijnt dat de wet in dat artikel het woord reclame als synoniem met revindicatie heeft beschouwd, wat te meer waarschijnlijk is wanneer wij bedenken, dat in het Fransche recht de reclame eenvoudig »revendication» genoemd werd. Ook art. 771 c. K., alwaar gesproken wordt van iets als eigendom reclamceeren, bedoelt ongetwijfeld met deze uitdrukking *revindicceeren*, zoodat

m. i. uit de terminologie van de wet geen argument kan geput worden voor het beslag van den verkooper. Mr. DIEPHUIS¹⁾ brengt hierbij nog in herinnering dat bij de beraadslaging over art. 721 Rv. van ons recht van terugvordering niet gesproken werd en dat de Fransche staatsraad Berlier „sprekende over den titel van den C. d. P. C. de la saisie-revendication, overeenstemmende met art. 722—726 W. v. B. Rv., bepaaldelijk de aandacht hierop vestigde, dat „il ne s'agit pas ici de cette revendication qui, en matière de commerce s'exerce sur la chose vendue et livrée mais restée intacte dans les mains de l'acheteur. — La saisie — revendication, objet de ce titre, est celle que le propriétaire exerce sur sa chose non aliénée et détenue par un tiers:” Wil de verkooper beslag leggen dan kan dit alleen conservatoir beslag zijn, volgens art. 727 v.v. Rv. maar dan ook slechts, wanneer de daar genoemde omstandigheden zich voordoen. In geval van faillissement zal echter dit beslag nooit plaats hebben omdat faillissement zelf reeds een beslag

---

¹⁾ Mr. G. DIEPHUIS, „Handboek voor het Nederlandsch Handelsrecht” 3de deel blz. 259 V (noot 2).

is ten behoeve van de gezamenlijke schuldeischers.

HOLTIIUS¹⁾ vraagt: wat is het voor eene actie die in art. 230 den onbetaalden verkooper gegeven wordt? en zegt ter beantwoording dezer vraag het volgende: „Er heeft koop en verkoop plaats gehad en er is levering geschied, art. 232. Het Burgerlijk Wetboek vordert voor den eigendomsovergang wel levering, maar geene voldoening opzigtelijk den koopprijs, art. 1495. Dus is in hypothesi eigendom overgedragen. Regelrecht vindiceeren kan dus de verkooper niet. Maar ons burgerlijk recht geeft in 't algemeen, ter zake der stilzwijgende *conditio resolutive*, bij art. 1302, eene *actio rescissoria*, en den verkooper in 't bijzonder bij art. 1553. Indien hij het verkiest kan hij derhalve, naar ons gemeene recht het contract laten vernietigen, en bij dezelfde actie zijn rei vindicatio voorbrengen: zoodoende krijgen wij eene in rem actio rescissoria, qua venditor mercium petit, ut rescissa venditione sibi res restuantur cum omni causa.”

¹⁾ Voorlezingen over handels- en zeerecht van A. C. HOLTIIUS uitgegeven door B. J. L. DE GEER van Jutfaas.” Deel I blz. 478.

Nu is het volkomen waar, dat de verkooper kan ageeren uit art. 1302 en, na de vernietiging van het contract verkregen te hebben, de revindicatie kan instellen; evenzeer is het waar dat hij, na geconcludeerd te hebben tot vernietiging van den koop, alsdan *bij dezelfde actie* kan verzoeken, dat hem de revindicatie toegewezen worde; maar 't is de vraag of de Wetgever zich de reclame als een zoodanige vordering gedacht heeft. Dit nu geloof ik niet. 't Is m. i. onaannemelijk dat de reclame bestaat uit een actio rescissoria gevolgd door een rei vindicatio; immers de geheele achtste titel zwijgt van de ontbindingsactie, verwijst er zelfs niet naar. Lezen wij de artt. 230 en 244 K. en 1191 B. W. onbevooroordeeld, dan blijkt dat hier geen quaestie is van het vooraf doen vernietigen van het koopcontract; daar wordt gesproken, zoowel in- als buiten faillissement, van *terugvorderen* en nog eens *terugvorderen* of *terugeischen*, maar er is geen sprake van voorafgaande toepassing van art. 1553 B. W. Ik geloof daarom dat de reclame niets te maken heeft met art. 1553 B. W., doch integendeel daar naast staat als een afzonderlijke vordering, aan de regeling waarvan de Wetgever een geheelen titel wijdt,

haar zeer beperkende, juist in tegenstelling van de rescissoire actie en de revindicatie, die elk slechts in één artikel voorkomen (artt. 1303 en 629 B. W.) en niet door beperkende bepalingen besnoeid zijn. De reclame is een exceptioneele vordering, alleen voorkomende bij koop, terwijl de actie tot ontbinding geldt voor alle wederkeerige overeenkomsten, de innominaat-contracten daaronder begrepen. Buitendien, wanneer de reclame eenvoudig bestond uit de ontbindingsactie vereenigd met de revindicatie, dan zou men terecht kunnen vragen waarom zij nog afzonderlijk behoefde gegeven te worden. Zooals zij thans geregeld is, valt het moeielijk aan te nemen dat, waar men van elke actie afzonderlijk, gedurende 30 jaar kan gebruik maken, de vordering, welke slechts gedurende 30 dagen kan worden ingesteld, uit de samensmelting van die twee zou ontstaan zijn.

Mr. J. KALFF ¹⁾ beweert evenals Prof. HOLTJUS, dat de reclame een actio in rem rescissoria is. Bij hem lezen wij: „Dicit quidem art. 230 Codicis, vendito-

¹⁾ „De rei vindicatione in rebus mercatorüs” diss. Utrecht 1843 blz. 35.

rem jus habere merces repetendi; sed quale est hoc jus? Dominium translatum est, secundum legem 1495 Codicis civilis. Habemus ex eiusdem Codicis articulo 1302 et 1303, rescissoriam actionem et una cum illa actionem ad reddendas merces; sed num lex civilis, quam tamen nonnulli etiam hic plenam servare voluerunt, venditori satis succurreret? Minime, nam hac via saepissime merces essent corruptae, alienatae, venditae vel pretio deminutae, antequam iudex rescissionem contractus pronuntiasset, cum per nimias ambages tardius procedat Jus CIVILE, et deinde etiam actio quae instituitur contra emptorem „ut reddantur merces” multo minorem cautionem offerat quam vindicatio. Neque privilegium articuli 1191 cit. venditori concessum sufficeret, cum non detur nisi in emptione parata pecunia facta et arctis limitibus circumscriptum sit.

Jura vero civilia secuti, facile remedium idoneum invenerunt, nimirum actionem, quae dicitur, *reclame* cuius vis est, ut una rescissionem et rei vindicationem includat: est *actio in rem rescissoria*. Haec actio comitari solet arrestum, quod ex auctoritate Praesidis mercibus imponitur per apparitorem; quae merces

interea custodiuntur donec ex sententia judicis arrestum validum confirmatum sit.”

De schrijver komt tot zijne conclusie op utiliteitsgronden en hecht blijkbaar veel gewicht aan het revindicatoir beslag van art. 721 v.v. Rv, dat hier echter, zooals ik boven heb trachten aan te toonen, niet van toepassing is. De bevoegdheid tot het leggen van dit beslag is het zwaartepunt van zijn betoog; nu dit wegvalt hebben zijne argumenten zeer veel van hunne kracht verloren.

Ten slotte nog Mr. DIEPHUIS. Geheel ben ik het met dezen auteur eens, waar hij het karakter der reclame aldus beschrijft ¹⁾: „Dit recht van terugvordering of reclame verschilt van dat, 't welk in het algemeen den eigenaar toekomt. Het is niet gegrond in een zakelijk regt, maar in eene rechtsbetrekking waarin men tot den gefailleerde staat, eene verbindtenis, gesproten uit eene handeling, waarvan het goed het onderwerp uitmaakte. In de meeste gevallen, waarin het bestaat, is de eigendom van het goed overgegaan,

---

¹⁾ t. a. p. blz. 258 v.

en wordt het niet door, maar integendeel juist tegen den eigenaar uitgeoefend. Het geeft dan ook geene zakelijke rechtsvordering tegen iederen houder of bezitter, maar kan alleen uitgeoefend worden tegen de curators in het faillissement van hem, tot wien men ter zake van het goed in eene regtsbetrekking stond, waarin het recht zijn grond vindt, of tegen een derde die het goed voor hem bezit”.

Iets verder zegt dezelfde schrijver eveneens zeer te recht ¹⁾: „Dat recht is niet gegrond in zijn eigendom, want die is door de levering overgegaan, al is de prijs nog niet betaald; maar de wet geeft hem het regt om eene levering ongedaan te doen maken, waartoe hij misschien niet was, en nu althans niet zou zijn verplicht ²⁾, opdat hij zijn nog aanwezig goed terug zal bekomen, en zich niet behoeft te vergenoegen met een welligt gering deel van den koopprijs.”

Wanneer ik het tot hertoe betoogde samenvat, dan kom ik tot de volgende conclusie:

---

¹⁾ t. a. p. blz. 260

²⁾ Zie art. 1514 B. W., in verband met art 1307 B. W. en art 778 a. W. v. K.

Het persoonlijk of zakelijk karakter der reclame hangt af van den persoonlijken of zakelijken aard van het recht waaruit zij voortvloeit. De verkooper kan niet ageeren uit zijn eigendomsrecht, want dat heeft hij door de levering verloren, noch uit eenig ander zakelijk recht, want hij heeft zich bij de overeenkomst geen recht voorbehouden, waardoor hij de onmiddellijke macht over de door hem verkochte goederen, na de levering daarvan, zou blijven uitoefenen, geen recht waardoor hij rechtstreeks, zonder tusschenkomst van den kooper, over diens zaak overeenkomstig zijn titel zou mogen beschikken. Een zakelijke rechtsoverdracht heeft hij dus niet, omdat deze alleen strekt tot handhaving van het recht van eigendom of van een ander zakelijk recht.

Er is gesloten een overeenkomst van koop en verkoop, waarbij de verkooper zich verbonden heeft een zaak te leveren en de kooper om den daarvoor bedongen prijs te betalen. Die overeenkomst scheidt voor elk een persoonlijk recht, want door die overeenkomst komen beide tot elkander te staan in een onmiddellijke betrekking, krachtens welke de eene het recht bekomt om van den ander de prestatie te vorderen

van hetgeen waartoe hij zich verbonden heeft. Voor beide is uit de overeenkomst een verbintenis ontstaan, tot welker vervulling de wet eene persoonlijke rechtsvordering gegeven heeft.¹⁾ Heeft nu de verkooper door de levering der goederen aan zijne verplichting ten opzichte van den koper voldaan, dan kan hij met de persoonlijke actie de vervulling van de uit de overeenkomst voortvloeiende verbintenis des koopers vorderen, m. a. w. de betaling eischen; maar hij kan ook met een persoonlijke actie de vervulling vorderen van de wettelijke¹⁾ verbintenis des koopers tot teruggave der zaak bij niet betaling, want de wet doet, uit het feit der wanbetaling van den debiteur, voor dezen een verbintenis voortspruiten tot restitutie der goederen, een verbintenis analoog met die uit een onrechtmatige daad. De wet geeft den verkooper, bij wanbetaling van den koopprijs, in sommige speciale gevallen, naast de beide actiën van art. 1303, een afzonderlijke actie bij art. 1191 B. W. en art. 230 v.v. K. tot terugbekoming der goederen, omdat hem dit allicht voordeeliger kan zijn dan het inslaan van

---

¹⁾ Zie art. 129 al. 1 Rv

een anderen weg, b.v. het gebruik maken van zijn voorrecht op den koopprijs, welk privilege toch altijd is achtergesteld bij dat op de gerechtskosten, bij pand en bij het voorrecht van den verhuurder.

Wij hebben boven opgemerkt, dat de aard van het persoonlijk recht medebrenkt, dat in den regel de daaruit voortspruitende vordering alleen tegen een bepaald verbonden persoon kan worden ingesteld, maar dat dit gevolg, uit den aard van het recht voortvloeiende, geen *gewoon* geen *absoluut noodzakelijk* gevolg is. Dit vindt hier zijn toepassing, want de reclame is niet een zuivere actio personalis, ofschoon zij haar ontstaan aan een zuiver persoonlijk recht te danken heeft, zij is een *actio personalis in rem scripta*, omdat hare uitoefening, HR blijkens den achtsten titel 1ste boek van 't W. v. K., niet beperkt is tot den persoon van den medecontractant, maar ook kan worden ingesteld tegen bepaalde derde personen: nl. den schipper, voorman of derde van art. 232 en den beleener van art. 237 K. De reclame in handelszaken buiten faillissement heeft hetzelfde karakter, omdat art. 244 naar art. 237 verwijst. Daarentegen is de reclame van art 1191

Bew.
 B. W. geene actio personalis in rem scripta, maar een louter persoonlijke rechtsoverdracht, omdat blijkens de woorden van dat „artikel zoolang deze zich in handen van den koper bevinden” de actie alleen tegen den koper, dus den medecontractant kan worden ingesteld.

Ik zou hiermede van dit onderwerp kunnen afstappen, ware het niet, dat ik aan den eenen kant nog een punt van eenig belang wenschte te bespreken en aan den anderen kant mij verplicht gevoelde tot een enkele noodzakelijke toelichting.

Toen ik zooeven zeide, dat de reclame den verkoper voordeeliger kon zijn dan het gebruik maken van zijn voorrecht op den koopprijs, omdat dit laatste is achtergesteld o. a. bij het privilege van den verhuurder, herinnerde ik mij de bewering van sommigen, dat ook de reclame pas kon worden uitgeoefend nadat de verhuurder zijn voorrecht had doen gelden. Deze leer is o. a. verdedigd door Mr. B. M. VLIELANDER HEIN¹⁾, doch op m. i. niet afdoende gronden.

De schrijver erkent dat art. 1192 alleen van

¹⁾ „Over de voorrechten gevestigd op zekere bepaalde goederen van den schuldenaar”, Diss. LEIDEN 1861 blz. 138 v.

toepassing kan zijn op artt. 1190 — want 1° valt uit het feit, dat art. 1192 spreekt van „recht” en niet van „voorrecht”, niets af te leiden, omdat de Fransche tekst spreekt van „privilège” en er geen reden voor deze verandering in den tekst denkbaar is; en 2° past de inhoud van het artikel wel voor het privilege maar niet voor de reclame, omdat het onmogelijk is, de reclame door den verkooper na, of zelfs naast het privilege van den verhuurder te doen uitoefenen, om de eenvoudige reden dat het voor het privilege noodig is dat de zaak verkocht worde, terwijl voor de reclame dit verboden is en het den verkooper juist om de zaak zelve te doen is, die daartoe in handen van den huurder moet gebleven zijn — maar hij *ontkent* dat derhalve de verkooper *wel* van zijne bevoegdheid tot reclame kan gebruik maken ten nadeele van den verhuurder, en dat op grond van art. 1186 B. W., omdat, waar dit artikel zegt, dat het voor des verhuurders privilege onverschillig is of de goederen aan den huurder behooren, ja dan neen, en dus de *eigendom* den verhuurder niet schaden kan, in de reclame toch nooit een grooter recht kan liggen.

Ik heb hiertegen bedenkingen, want al zegt art. 1186a, dat het onverschillig is of de goederen aan den huurder al dan niet toebehooren, het recht van terugvordering uit art. 1191, dat zooals boven is gebleken niets met art. 1192 te maken heeft, is niet — gelijk Mr. DIEPHUIS ¹⁾ zeer juist opmerkt — afhankelijk gesteld van de voorwaarde, dat niemand daarop een privilege zou kunnen doen gelden. Ook Mr. OPZOOMER ²⁾ verzet zich tegen het argument, geput uit art. 1186, want hij meent dat, al kan de eigenaar zijn recht niet onbepaald doen gelden ten nadeele des verhuurders, dit toch niet wegneemt dat men „den onbetaalden verkooper, ofschoon deze geen eigenaar meer is, gedurende een zeer korten tijd een recht van reclame kan toestaan.”

Mijne meening, dat aan de woorden „in handen van den kooper” van art. 1191 B. W. een enge beteekenis moet worden gehecht, is zeer betwist en

---

¹⁾ „Het Nederlandsch Burgerlijk Recht” deel 7 blz. 633.

²⁾ Mr. C. W. OPZOOMER „Het Burgerlijk Wetboek verklaard” deel IV blz. 542 noot 3.

ik acht het daarom noodig deze stelling nader toe te lichten, omdat ik hiervan de qualificatie der actie voor een deel laat afhangen.

Ik zal mij hier niet beroepen op het onmiskenbaar verband, dat tusschen art. 1190 en 1191 blijkt te bestaan, waaruit zou volgen, dat de woorden „in handen van den kooper” dezelfde beteekenis hebben als „in handen van den schuldenaar” van art. 1190, want *dit is niet zoo*. Immers de uitdrukking „in handen” enz. van art. 1190 is hoogst ongelukkig gekozen, wanneer men bedenkt, dat hier gesproken wordt van een voorrecht op den koopprijs der nog onbetaalde roerende goederen d. i. in den zin van dit artikel een voorrecht op de opbrengst van de ten bate der gezamenlijke schuldeischers wederom verkochte goederen (vgl. 1185 No. 3.). En hoe is het nu mogelijk dat de goederen zich nog in handen van den schuldenaar kunnen bevinden, wanneer de schuldeischer zijn privilege uitoefent, die hiertoe niet eerder in staat is dan nadat de goederen verkocht zijn? Ik geloof dan ook dat deze zinsnede slechts moet opgevat worden in dien geest, dat de verkooper zijn privilege kan uitoefenen op den koopprijs, dien de goederen opbrengen, wanneer zij door hem of voor

hem of te zijnen laste verkocht zijn ¹⁾). In art. 1191 daarentegen, kan deze bepaling onmogelijk dezelfde beteekenis hebben, daar het hier niet geldt een privilege op de opbrengst der goederen, maar de reclame, de terugeisning daarvan, welke juist vervallen zou zijn wanneer de goederen verkocht waren (dit blijkt ook uit de woorden „en het weder verkoopen te beletten“.)

Maar welke uitlegging moet er dan aan gegeven worden? Dit is zeker, dat het een alleszins vage uitdrukking is, wanneer ik zeg, dat deze of die zaak zich in handen van een bepaald persoon bevindt. Ik kan daarmee bedoelen dat die persoon de zaak detineert, dat hij civiel bezitter, of ook dat hij eigenaar daarvan is; ik heb dan het oog op de rechtsbetrekking waarin die persoon tot de zaak staat. Maar ik kan daarmee ook te kennen geven den feitelijken toestand, waarin de zaak ten opzichte van die persoon geplaatst is, en bedoel dan, dat de zaak zich corpore bij die per-

---

¹⁾ Mr. OPZOOMER drukt dit aldus uit, dat zij het voortduren van het privilege op de opbrengst van een lateren verkoop door of onder volgende koopers, ten stelligste uitsluiten.

soon bevindt d. i. zich onder hem bevindt; en in de derde plaats kan ik met dat gezegde en de rechtsbetrekking en den feitelijken toestand willen uitdrukken. Als ik nu zeg: „Dat huis is in handen van mijnheer A” dan weet niemand of ik de rechtsbetrekking dan wel den feitelijken toestand, of ook wel beide, op het oog heb. Zeg ik echter „Dat huis is in handen van den eigenaar” dan noem ik de rechtsbetrekking, en moet dus de uitdrukking slaan op den feitelijken toestand d. i. op het corpore zich bevinden van de zaak bij den eigenaar. Een ruimere beteekenis kan ik in dit voorbeeld aan de woorden „in handen” niet gehecht hebben, want dan zou ik een axioma verteld hebben nl. dat het huis van den eigenaar is. Zoo zullen ook in het geval van art. 1191 de woorden „zoolang deze zich in handen van den kooper bevinden” niets anders kunnen beteekenen dan „zoolang zij zich *onder den kooper* bevinden” omdat ik anders had gezegd: zoolang zij van den kooper d. i. in casu van den eigenaar zijn, welke woorden totaal overbodig zouden wezen, omdat ik de goederen terugvoerder ten einde „het weder-verkoopen daarvan te beletten” en ik dit dus slechts doen kan zoolang de

kooper nog eigenaar gebleven is. Het artikel had dan eenvoudig geluid: Indien enz. . . . terug te eischen en het weder-verkoopen daarvan te beletten enz. Ik geloof dan ook dat ons artikel niet van toepassing is, wanneer de koper de goederen in bruikleen, in bewaring of in pand heeft gegeven. En hiervoor is m. i. te meer grond, wanneer wij de reclame van art. 1191 vergelijken met die in handelszaken. Terstond valt dan in het oog, dat de wetgever de reclame in zaken van koophandel zeer begunstigd heeft boven die van het Burgerlijk Recht. Volgens dit laatste toch is het volstrekt noodzakelijk dat de goederen zich in denzelfden staat bevinden waarin zij zijn geleverd geworden — eene uiterst beperkende bepaling dus — terwijl in handelszaken het er niet toe doet, of de goederen uitgekapt, verpakt of verminderd zijn. Verder is het in geval van faillissement onverschillig of de verkoop op tijd of zonder tijdsbepaling heeft plaats gehad en belet het nog onder weg zijn der koopmanschappen de terugvordering niet, terwijl vlg. art. 1191 verkoop zonder tijdsbepaling een uitdrukkelijke voorwaarde is en het nog onder weg zijn dikwijls niet kan vallen onder

de uitdrukking „in handen”, omdat er nog geen levering heeft plaats gehad die den koper tot eigenaar gemaakt heeft. Wanneer we alzoo bedenken, dat de wetgever de reclame in burgerlijke zaken veel meer beperkt heeft dan die in handelszaken, dan komen wij er van zelf toe om het zich bevinden der goederen in handen van den koper niet te ruim op te vatten, ten einde daaronder niet meer te brengen dan in des wetgevers bedoeling lag. En hierbij mag nog worden opgemerkt, dat nergens in den geheelen achtsten titel van 't eerste boek W. v. K. wordt gesproken van het „in handen” zijn, maar steeds van het zich bevinden onder den failliet (gefalleerden commissionair) of onder een derde die de koopmanschappen voor hem bezit of bewaart (zie artt. 232, 240 en 242), waarbij nog kan gevoegd worden, dat de artt. 238 al. 3 en 245 al. 1 respectievelijk de uitdrukking bevatten „in het bezit van den failliet of van iemand van zijnentwege” en „in het bezit van den oorspronkelijken koper, of van iemand van zijnentwege”. Was dit nu alles synoniem met „in handen” van den failliet, gefalleerden commissionair enz., waarom dan deze omslachtige uitdrukking

gebezigd? Neen, de wetgever heeft blijkbaar de mogelijkheid der reclame bij faillissement, in afwijking van die in burgerlijke zaken, willen uitbreiden tot de gevallen waarin de goederen aan een derde waren ter hand gesteld, en dit niet slechts uitgestrekt tot bruikleen en bewaring, maar zelfs tot in pandgeving, waaraan een afzonderlijk artikel (237) is gewijd, dat uitdrukkelijk verklaart, dat de verkooper zijn recht van terugvordering behoudt. Ten slotte beroep ik mij nog op art. 244, waar, voor de reclame van koopmanschappen buiten faillissement, verwezen wordt naar art. 1191 „met inachtneming” intusschen „der bepalingen van art. 231, 233, 234, 236 en 237” van het W. v. K. Een andere zin dan deze, dat al die opgesomde artikelen even zoovele afwijkingen bevatten van het strenge voorschrift van art. 1191 is dunkt mij aan art. 244 niet te geven en het feit dat art. 237 hier ook genoemd is, mag een bewijs te meer heeten voor mijne bewering, dat de woorden „in handen” slechts in boven omschreven engen zin moeten worden opgevat.

**Het resolutoir of niet-resolutoir
karakter der reclame van den verkooper.**

De vraag, die ik in de volgende bladzijden wensch te beantwoorden, is geenszins van belang ontbloot, daar overeenkomsten van koop en verkoop tot die rechtshandelingen behooren, welke voorzeker het meest in het dagelijksche leven vóórkomen en dit zullen blijven doen, naarmate handel en verkeer meer en meer toenemen. Hoe vaker nu dergelijke contracten worden aangegaan, hoe meer de gelegenheid en de omstandigheden zich kunnen voordoen, om van de reclame gebruik te maken, en hoe menigvuldiger ook de quaestie kan rijzen, die ik hierboven gesteld heb. Dat men zich van het recht van reclame dikwijls zal kunnen bedienen, lijdt geen twijfel wanneer men bedenkt, dat in den handel verkoopen van

roerende goederen *zonder tijdsbepaling* menigvuldig voorkomen, en dit een eerste vereischte is voor de toelating van dit rechtsmiddel, tenzij dan bij faillissement des koopers, als wanneer ook bij verkoopen op tijd gereclameerd mag worden.

Veel rechtsgeleerden ¹⁾ zijn van oordeel, dat de reclame dezelfde werking heeft als de actie tot ontbinding van het koopcontract bij wanbetaling van den koopprijs; dat dus de uitoefening der reclame de ontbinding van de koopovereenkomst in zich sluit. Dit nu is m. i. onjuist, want ik kan niet aannemen dat de wetgever, als hij twee middelen aan de hand geeft, waarvan hij het eene in alle gevallen toestaat en in den ruimsten zin opvat, en de uitoefening van het andere aan een aantal beperkende bepalingen onderwerpt, daarmede bedoeld zou hebben, dat beide tot hetzelfde resultaat zouden leiden. Men vraagt onwillekeurig, waartoe dit laatste eng beperkte middel dienen moet, waartoe dit nog noodig is, en vooral, wie daarvan nog gebruik zal maken, wanneer men op veel gemakkelijker wijze, zonder zich in 't minst

¹⁾ Zie TROPLONG t. a. p. No. 193, v. D. HOEVEN t. a. p. deel XII blz. 293, TROSTORFF t. a. p. blz. 27.

aan strenge voorschriften te behoeven te storen, zijn doel evenzeer kan bereiken. Let men daarbij op de uitvoerigheid, waarmede de wetgever de reclame in zaken van koophandel geregeld heeft, terwijl hij van de ontbindings-actie bijna geen gewag maakt, dan wordt het inderdaad meer dan waarschijnlijk, dat de strekking van beide eene verschillende is.

Men heeft zich, geloof ik, zoowel door de identiteit van het feit waaruit beide acties ontstaan, als daardoor, dat men in beide gevallen de zaak naar den verkooper ziet terugkeeren, laten verleiden om aan te nemen, dat ook de strekking van beide rechtsvorderingen dezelfde is. Men vergat daarbij te letten op de omstandigheid dat, even goed als er redenen kunnen bestaan om een koopcontract te vernietigen, er zich gevallen kunnen voordoen, waarin men dat contract juist wil gehandhaafd zien. Zoowel bij de ontbindingsactie als bij de reclame is het practisch resultaat in zooverre hetzelfde, dat de goederen worden teruggegeven, en bestaat het feit, waaraan zij haar oorsprong ontleenen, uit de wambetaling van den debiteur, maar daaruit volgt nog volstrekt niet, dat de verkooper, die reclameert,

nu ook *stilzwijgend* bekomt, wat hem bij toewijzing der andere actie *uitdrukkelijk* wordt verleend, veel minder nog, dat dit steeds in de bedoeling van partijen zou gelegen zijn. Het valt niet te ontkennen, dat deze er dikwijls belang bij zullen hebben, het contract in stand te houden, al verkeert de koper in een toestand waarin hij niet betalen kan. Want de koop is gesloten, van de zijde des verkoopers, met het doel om geld van zijne waren te maken, en van den kant des koopers met het doel om die waren in eigendom te verkrijgen, ten einde daarover naar welgevallen te beschikken. De eerste wil dus de waarde der zaak, de tweede de zaak zelve; den eenen is het (in den regel althans) te doen om winst te behalen, den anderen om in eenige behoefte van 't dagelijksche leven te voorzien, of wel om op zijn beurt de zaak met winst te verkoopen. Alleen om die redenen is de overeenkomst aangegaan, en wanneer men dat in het oog houdt, dan vraagt men of de reclame niet juist het gewenschte middel kan wezen om de verbintenis alsnog te doen vervullen.

De geschiedenis van ons art. 1191 leidt inderdaad

tot de bevestiging dezer meening. Het is gelijkloidend met art. 2102 No. 4 al 2. C.C., dat op zijne beurt genomen is uit de Coutume de Paris van 1580; aldaar lezen wij in art. 176 „Qui vend aucune chose mobilière, sans jour et sans terme, espérant être payé promptement, il peut sa chose poursuivre, en quelque lieu qu'elle soit transportée, pour être payé du prix qu'il l'a vendue” (Deze bepaling is, bij de herziening in 1580, bijna woordelijk uit de oude Coutume overgenomen). De verkooper eischte dus onder 't Oud-Fransche recht zijn goed niet terug om de verbintenis te vernietigen, maar om zich den bedongen prijs te zien betalen, dus integendeel om aan de verbintenis uitvoering te geven.¹⁾ De vervulling der verbintenis te zijnen eigen opzichte, wil hij waarborgen door de goederen terug te nemen, die hij slechts had afgeleverd in de hoop van dadelijke betaling te zullen ontvangen. Heeft hij ze weder onder zich, dan behoeft hij noch te vreezen, de dupe

---

¹⁾ Vgl. P. PONT (continuateur de Marcadé): „Explication des Tit. XVIII et XIX, Liv III du Code Napoléon etc. Tome I No. 155.

te worden van mogelijke oneerlijkheid aan de zijde des debiteurs, noch gevaar te loopen, bij insolventie van zijn koper, van den koopprijs geheel of gedeeltelijk verstoken te blijven, want hij zal nu niet eer tot levering overgaan, dan tegen betaling van den koopprijs.

Aan dit stelsel nu, is volgens mijne meening de wetgever bij art. 1191 B. W. getrouw gebleven. Daar staat namelijk duidelijk vermeld, dat de verkooper de bevoegdheid heeft om de goederen terug te eischen *en het weder-verkoop en daarvan te beletten*. Het doel dat de verkooper dus met zijne terugeisiging beoogt, is eenvoudig te verhinderen, dat zijn nalatige debiteur de goederen wederom verkooft. Hij vordert derhalve niet de vernietiging van het contract, maar hij wil de zaak terug bekomen, omdat hij bevreesd is dat de koper, het goed verkoopende en er den prijs voor ontvangende, hem zal berooven van zijn voorrecht op den koopprijs. Het recht, dat den schuldeischer hier wordt gegeven, is een natuurlijk gevolg van art. 1514 B. W. luidende: „De verkooper is niet verplicht het goed te leveren, indien de koper den koopprijs niet betaalt, en de verkooper hem geen uitstel van betaling heeft toegestaan.”

Hij was in ons geval niet verplicht het goed te leveren, omdat de verkoop zonder tijdsbepaling gedaan is en de koper niet betaald heeft; nu hij echter meer heeft gedaan dan wat zijn plicht meebracht, neemt de wet hem in haar bescherming, niet willende dat hij schade zou lijden, enkel en alleen omdat hij gebouwd heeft op de eerlijkheid of de solventie van zijn schuldenaar. De wet stelt hem in de gelegenheid, niet tot terugbekoming van den eigendom, want dien heeft hij door de levering onherroepelijk verloren, maar tot het hernemen van de goederen, welke hij niet had behoeven af te leveren dan op hetzelfde oogenblik dat de koper hem betaalde. De reclame voert de verbintenis dus terug tot het eerste stadium, namelijk dat, waarin nog door geen van beide partijen aan hunne verplichtingen uitvoering is gegeven.

Men zou allicht kunnen denken, dat met deze opvatting van de reclame de restricties, die de wet in art. 1191 aan de uitoefening van dat recht verbindt, in strijd zijn; dit zou nochtans een dwaling wezen. Dat de verkoop zonder tijdsbepaling moet zijn aangegaan, is in dit systeem volkomen op zijne plaats,

omdat slechts in dat geval de verkooper niet dan tegen betaling tot levering verplicht was. Dat in zaken van koophandel, bij faillissement des koopers, de reclame ook is toegestaan bij verkoop op tijd, is met deze leer niet geheel overeen te brengen. Toch laat het zich zeer goed verklaren, dat de wetgever voor dit geval, bij uitzondering, den schuldeischer zijn reclame laat behouden. Met Mr. Trostorff (die van oordeel is dat door de reclame het contract ontbonden wordt) ben ik het volkomen eens, dat de wetgever hier uitsluitend het handelsbelang op het oog heeft gehad." ¹⁾). Het argument, dat door het faillissement alle schulden opeischbaar worden, en daarom alle onderscheid tusschen verkoop op tijd of zonder tijdsbepaling gesloten, behoorde te vervallen, wordt door dezen schrijver zeer terecht verworpen, omdat de staat van faillissement geen verandering kan brengen in de bedoeling van den verkooper, tijdens het aangaan van de overeenkomst. Toen toch heeft hij, door zijn schuldenaar een termijn van betaling toe te staan, van zijn recht op het gelijk over-

---

¹⁾ t. a. p. blz. 66. v.

steken afstand gedaan. Er zijn'', zegt Mr. Trostorff¹⁾, andere en gewichtige redenen, die het toelaten der reclame van op tijd verkochte goederen, in geval van faillissement, noodzakelijk maken. Het is eene algemeen bekende en erkende waarheid, dat het crediet de ziel van den handel is: dit crediet dus te beschermen moet een van de voornaamste zorgen van den handelswetgever zijn, en het is zeker eene krachtdadige bescherming te noemen, wanneer men reclame van op crediet verkochte goederen toelaat, zoodra het blijkt, dat de koper geen crediet meer verdiende. Hierbij komt, dat in den handel de meeste verkoopen op crediet worden gesloten, en eene reclame alleen van à comptant verkochte goederen dus weinig zoude baten. Maar daarenboven is het voor een zoo uitsluitend handelsdrijvend land als het onze, van het hoogste gewicht zijne wetgeving in overeenstemming te brengen met die van naburige landen, en althans te zorgen, dat onder dezelfde omstandigheden aan den vreemdeling

---

¹⁾ t. a. p. blz. 66 v.

in een faillissement in Nederland, geene mindere rechten worden toegekend, dan aan dezen in een faillissement buitenslands zijn verzekerd. De grootere voorzichtigheid, die een buitenlandsch koopman, bij verzendingen van op crediet verkocht goed naar Nederland, zou moeten aanwenden, wanneer hij op geene reclame hoegenaamd aanspraak kon maken, zou al licht tot stremming in den handel aanleiding geven."

Dat art. 1191 verder als vereischte stelt, dat de goederen zich nog in handen van den kooper moeten bevinden, is natuurlijk, omdat in ons recht de algemeene regel geldt, dat ten opzichte van roerende goederen bezit geldt als volkomen titel (art. 2014 al. 1 B. W.) In handelszaken evenwel, ter wille van het handelsbelang, heeft de wetgever het noodig geacht, de reclame niet geheel door dit beginsel te binden.

Wat betreft, dat de terugeisching moet geschieden binnen 30 dagen na de aflevering, is het duidelijk dat de wetgever noodzakelijk een termijn moest vaststellen, binnen welken de reclamant van zijn recht gebruik mag maken. Groote rechtsonzekerheid zou anders het gevolg kunnen zijn. Dat de termijn kort

is, kan evenmin verwondering baren. Den verkooper toch, die in goed vertrouwen heeft geleverd, nietlegendaande hij het niet behoefde te doen, en van zijn recht om gelijk over te steken vrijwillig heeft afstand gedaan, wordt door de wet, *als gunst* de bevoegdheid verleend om de zaak terug te vorderen. Nu is het niet meer dan natuurlijk, dat de wet van dien verkooper vordert, dat hij diligent zij, en eischt dat hij niet talme met het instellen zijner vordering.

Ten slotte vordert art. 1191, dat de goederen zich nog bevinden in denzelfden staat waarin zij zijn geleverd geworden. Wanneer de reclame ten doel heeft om partijen weer in denzelfden toestand te brengen als waarin zij verkeerden vóór de levering, dan is ook deze bepaling ongetwijfeld juist. Wanneer b. v. van het koren reeds meel was gemaakt, of van de wol reeds laken was vervaardigd, dan zou die toestand niet meer in 't leven kunnen geroepen worden. De verkooper behoudt dan slechts zijn voorrecht op den koopprijs van dat koren of die wol, maar terugvorderen kan hij niet meer, omdat toch de onmiddollijke strekking der reclame, hoe men haar ook overigens opvatte,

daarin bestaat, dat de zaak zelve, zonder verlies harer individualiteit, uit de handen van den koper in die van den verkooper terugkeert.

Tegen de leer, dat de reclame de ontbinding van het koopcontract met zich sleept, valt evenwel nog meer aan te voeren. Vooreerst de plaatsing van art. 1191 in een titel, welke ten doel heeft den schuldeischers behulpzaam te zijn bij het verkrijgen van hetgeen door hen bedongen is. Waar alle voorschriften zich als 't ware beijveren om den crediteur de nakoming der verbintenis te zijnen opzichte te verzekeren, daar kan men niet wel aannemen, dat de wetgever op eens een bepaling zou hebben ingelascht, die een geheel tegenovergesteld gevolg moet tot stand brengen.

Vervolgens hadden — ware de andere opvatting de juiste — de reclame van in commissie gegeven goederen¹⁾ en die, bedoeld bij de artt. 242 en 243 K. niet behandeld moeten worden in denzelfden titel als waarin de reclame des verkoopers werd geregeld, omdat de artt. 240—243 blijkbaar niet ten doel hebben de vernietiging van de overeenkomst, maar het beletten

---

¹⁾ Zie de artt. 240 en 241 K.

van het weder van de hand doen der koopmanschappen, en een wetgever toch niet in denzelfden titel ééNZelfde rechtsmiddel geeft met twee lijnrecht tegenover elkander staande strekkingen.

Het blijkt voorts reeds uit de wet zelve, dat aan de reclame niet geheel dezelfde werking mag worden toegekend als aan de resolutoire actie, want door deze in te stellen kan men, blijkens art. 1303 B. W., behalve de ontbinding der overeenkomst, ook nog *vergoeding van kosten, schaden en interessen* bekomen, terwijl de reclame het terug bekomen der goederen *alleen* beoogt.

Ten slotte verdient nog opgemerkt te worden, dat de ontbinding der overeenkomst door de reclame niet past in het stelsel onzer wet. Eene ontbinding der overeenkomst *van rechtswege* wordt door den wetgever niet erkend; *steeds* moet de ontbinding in rechten *gevraagd* worden, *zelfs* in het geval dat de conditio resolutiva wegens het niet nakomen der verplichting in het contract mocht zijn *witgedrukt*.¹⁾ Waar onze wet dus geene stilzwijgende ontbinding door de ver-

---

¹⁾ Zie art. 1302 B. W.

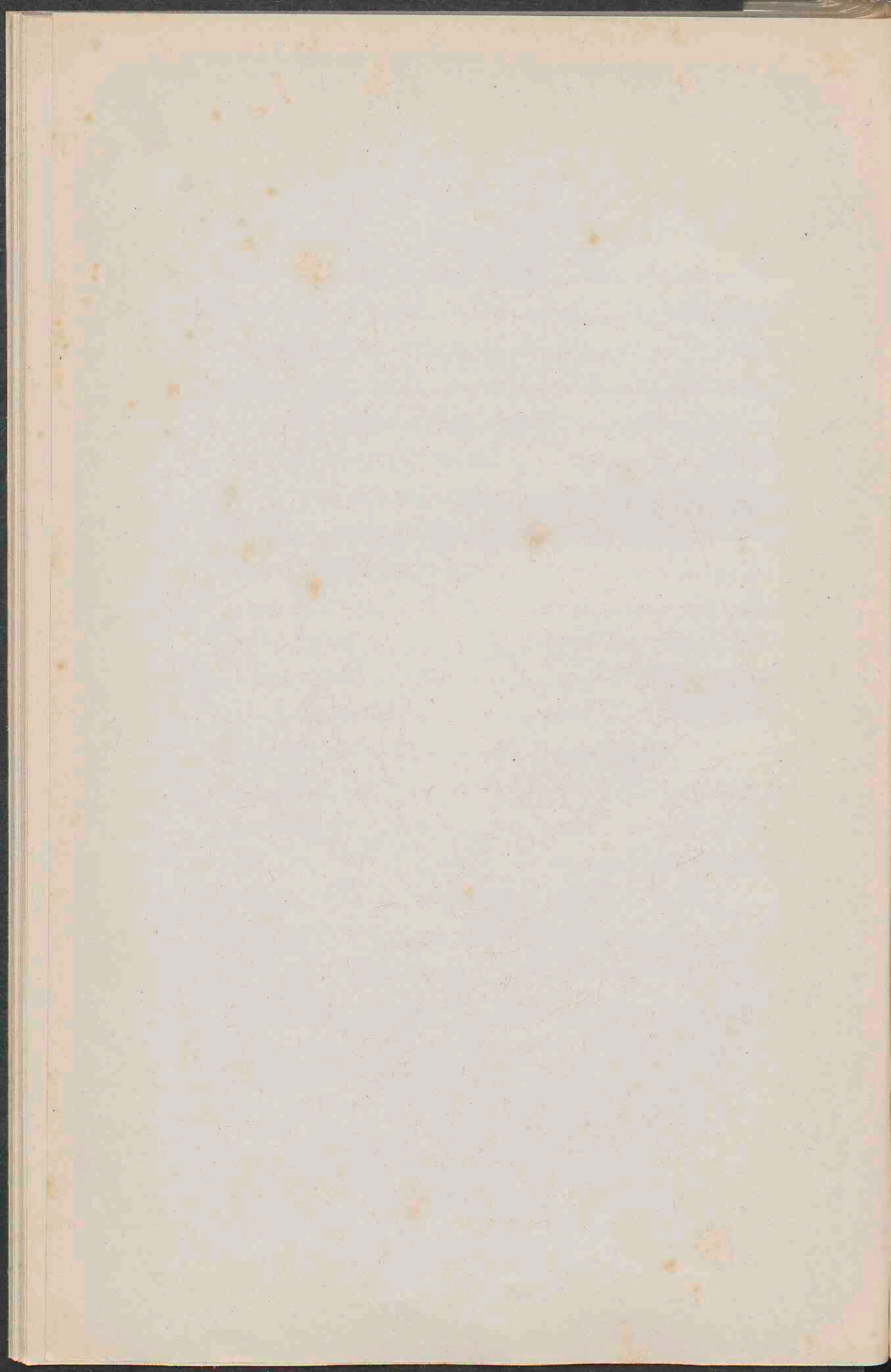
vulling der voorwaarde toelaat, daar kan aan de reclame zulk een werking — *bij gebreke eener wettelijke bepaling in dien zin* — niet worden toegeschreven.

Heeft dus, op grond van al 't voorgaande, de uitoefening der reclame ten gevolge, dat het contract niet ontbonden wordt, maar dat partijen wederom in dezelfde betrekking tot elkander staan als vóór de levering, dan is het gemakkelijk na te gaan, wat er vervolgens zal geschieden. De verkooper, die zijne goederen terugbekomen heeft, zal ze niet weder afgeven voordat de koper hem den vollen prijs betaald heeft. Dit wil evenwel niet zeggen, dat de verkooper een afwachtende houding moet aannemen, totdat het zijn debiteur lust te betalen. Integendeel, hij kan elk oogenblik, onder aanbod van levering, de betaling vorderen en bij wanbetaling, de actie tot ontbinding van art. 1302 B. W. instellen. Aldus zal hij handelen, wanneer het blijkt dat de koper werkelijk het vertrouwen niet verdiende, dat hij in hem gesteld had. Wachten daarentegen zal hij, wanneer de koper zijn vertrouwen wel waardig is, maar door ongelukkige omstandigheden in de onmogelijkheid verkeert om te betalen. Duurt hem dit nu toch te lang, dan stelt

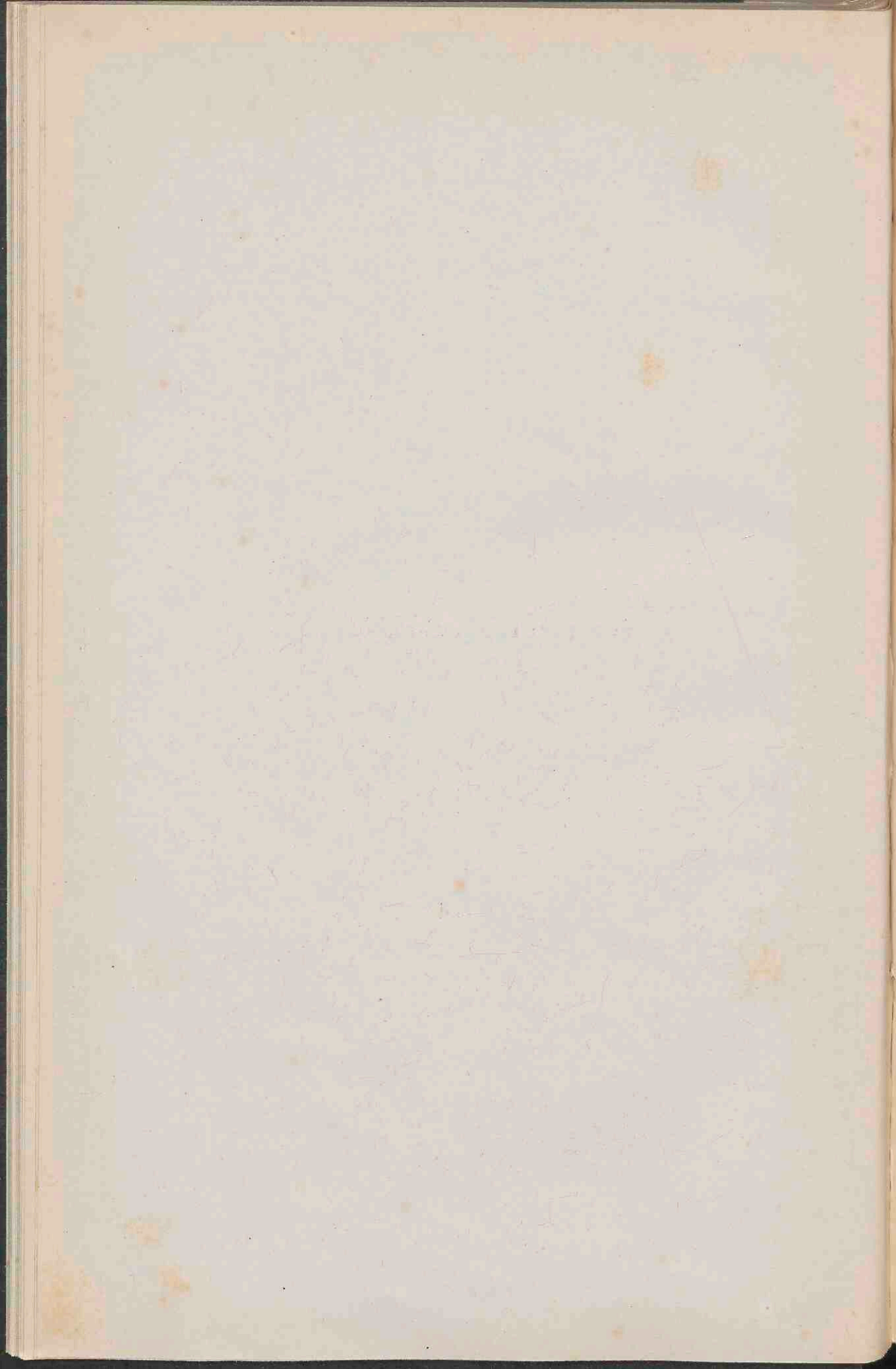
hij eenvoudig de resoluteire actie in, na toewijzing waarvan zijne zaak weder voor iedereen te koop is, alsof zij nooit het voorwerp was geweest van eene overeenkomst van koop en verkoop. De koper aan den anderen kant, kan dadelijk, onder aanbod van belaling, de levering vorderen en zodoende de aan hem verkochte goederen terugkrijgen; weigert de verkooper daarop de levering, dan kan ook *hij* de ontbinding van het contract vorderen, opdat hij van zijne rechtsbetrekking tot den verkooper worde losgemaakt.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Volgens het Romeinsche Recht mag de schuldeischer, wien voor het geleende geld geene interessen beloofd zijn, deze uit de vruchten van het pand trekken.

II.

Hetgeen de pandschuldeischer van den schuldenaar, die hem het pand heeft gestolen, door de *condictio* heeft verkregen, wordt op de schuld afgerekend.

III.

Wanneer de vrouw binnen de 180 dagen na het

sluiten des huwelijks een kind ter wereld brengt en de man vóór de geboorte overleden is, is dat kind onwettig.

IV.

Om in civiele zaken als getuige te kunnen worden toegelaten, moet men den vollen ouderdom van vijftien jaren bereikt hebben, op het oogenblik dat de rechtshandeling of het feit plaats vond, waarvan men getuigenis komt afleggen.

V.

De bepaling van art 1652 B. W. is niet van toepassing op onroerend goed.

VI.

In art. 926 al. 2 B. W. moet het woord *uitkeeren* worden opgevat als uitkeeren *bij het overlijden*.

VII.

Van den verzekeraar kan door den verzekerde worden gevorderd het bedrag der schadevergoeding

door hem uitbetaald aan den eigenaar van het schip, dat door het zijne is aangevaren ten gevolge van nalatigheid des schippers.

VIII.

Wanneer bij eene overeenkomst aan de eene zijde een daad van koophandel en aan de andere een gewone burgerlijke handeling wordt verricht, dan kan alleen degene, die de handelsdaad verrichtte, van de bijzondere bepalingen voor handelszaken gebruik maken.

IX.

De hunder van een schip heeft niet het recht van abandon.

X.

Bij verzet tegen de wettigheid der gijzeling, is van de uispraak des voorzitters van de rechtbank hooger beroep toegelaten.

XI.

De verkooper van roerend goed, die een rechtsvordering tot reclame wenscht in te stellen, kan niet gebruik maken van het revindicatoir beslag van art. 721 R.v.

XII.

Art. 416 van het nieuwe Strafwetboek is te ruim en te beperkt.

XIII.

Wegens het uiten van scheldwoorden mag, volgens den Code Pénal, de straf alleen dan niet toegepast worden, wanneer het bewezen is dat hij, die ze bezigde, daartoe was uitgetergd.

XIV.

Hij, die door een error in persona een ander dan den bedoelde heeft gedood, is wegens opzettelijken doodslag te straffen, doch hij, die dit door afdwaling deed, wordt gestraft wegens poging en wegens doodslag door onvoorzichtigheid.

XV.

Getuigen-verklaring behoorde aan eedsaflegging vooraf te gaan.

XVI.

Papieronderzoek bij de gerechtelijke instructie, is ook in de private woning van een ander dan den beklagde toegelaten.

XVII.

Wetsbepalingen, strijdende met de grondwet, mogen door den rechter niet worden toegepast.

XVIII.

Art. 194c der gemeentewet is in strijd met art. 141 der grondwet.

XIX.

De burgemeester, tevens raadslid, geniet ook presentiegeld.

XX.

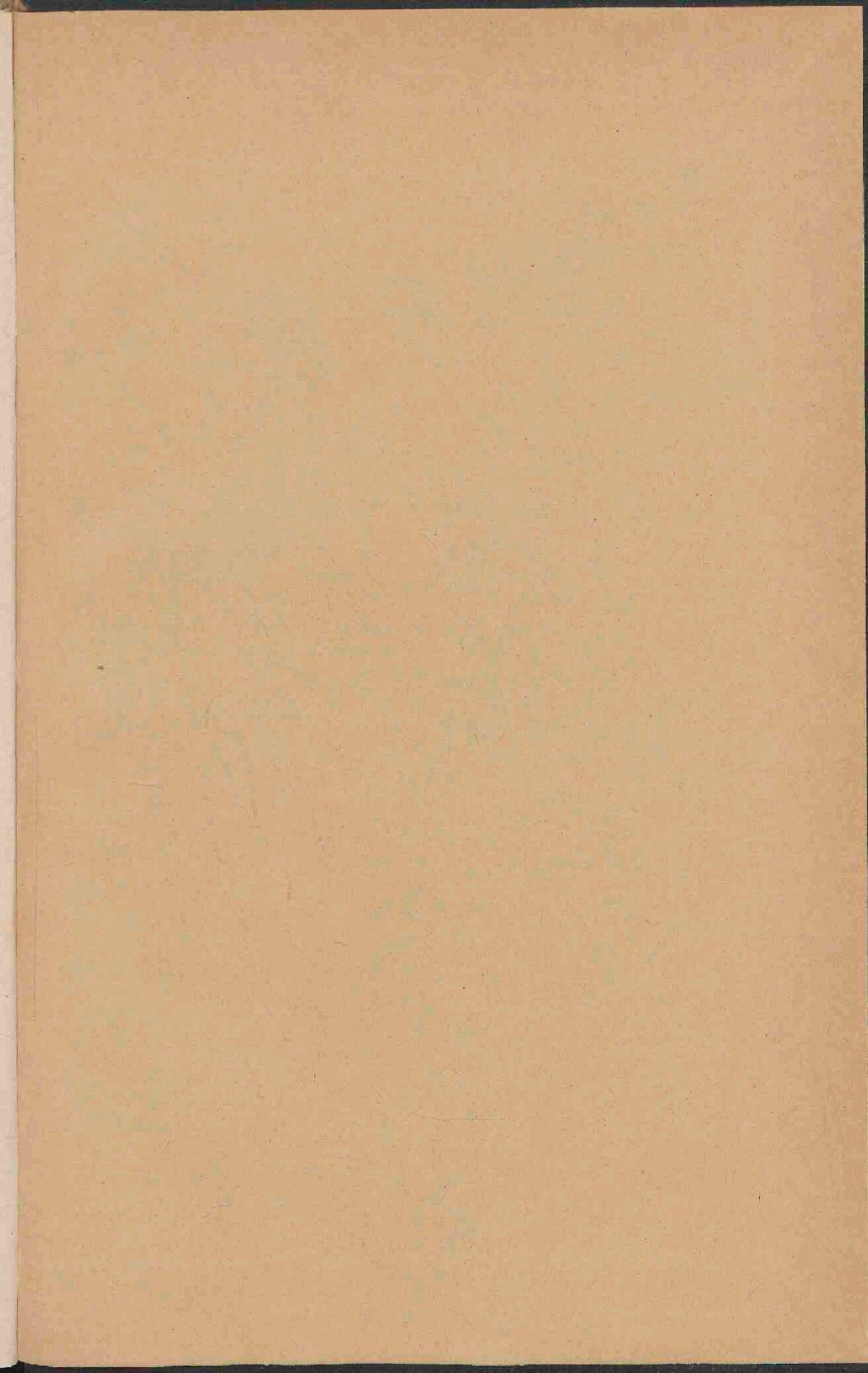
De raad mag zich de beslissing niet voorbehouden van geschillen, die over de uitvoering zijner verordeningen mochten rijzen.

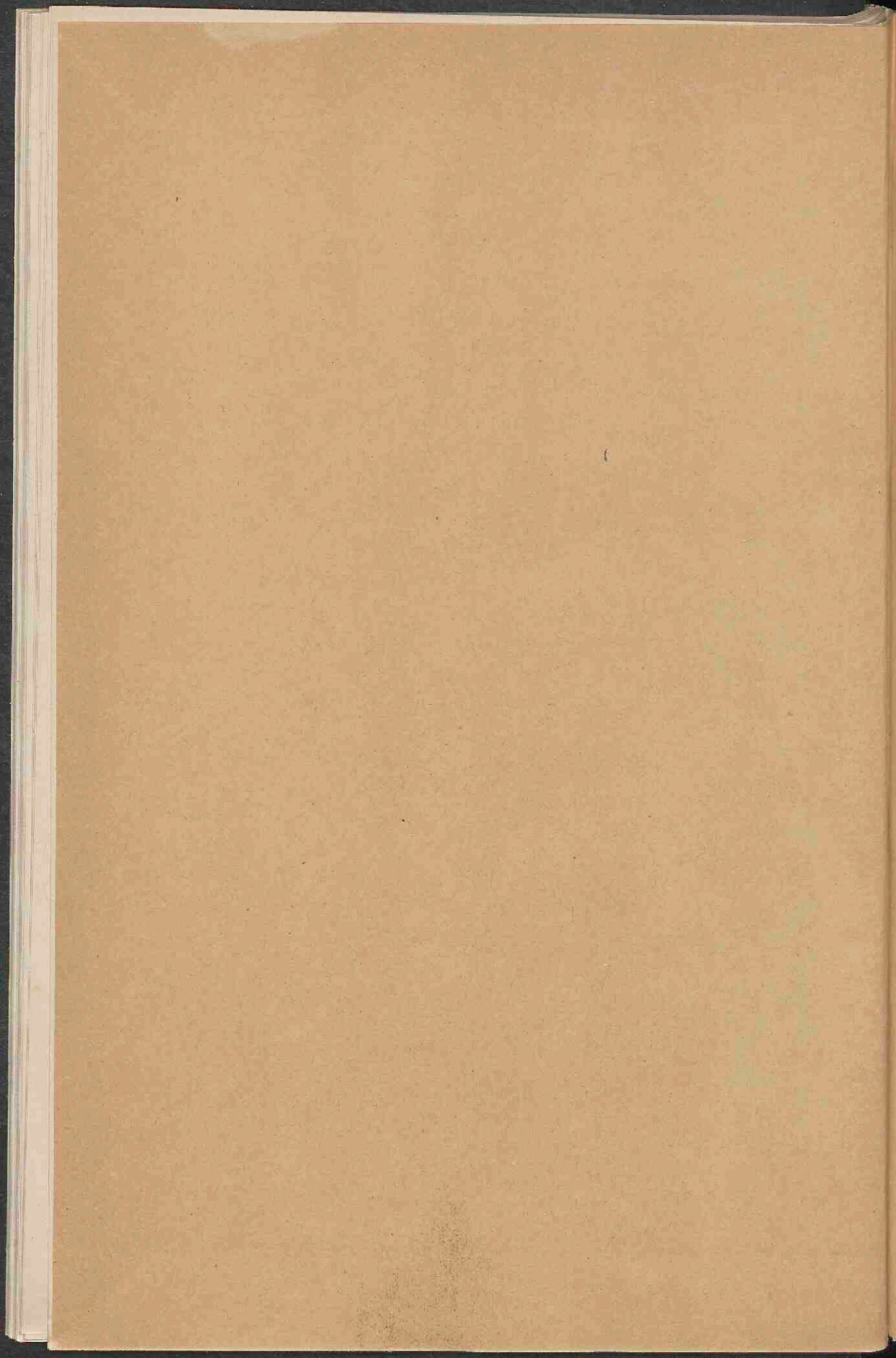
XXI.

Werkverschaffing op groote schaal bevordert overbevolking.

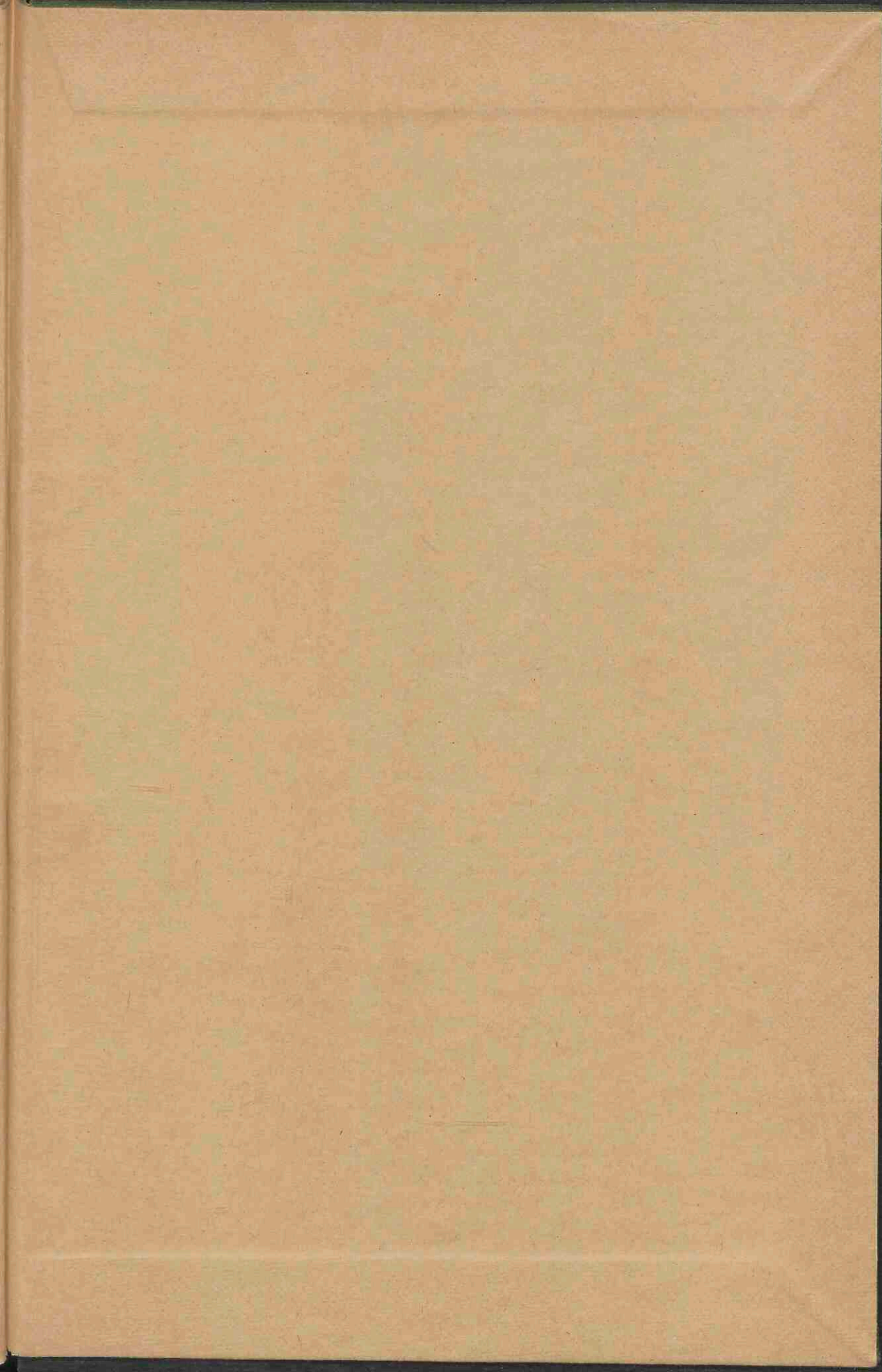
XXII.

Weelde kan niet onvoorwaardelijk worden afgekeurd.

U

1